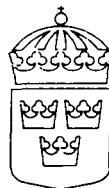

Regeringens proposition

1992/93:155

om höjd pensionsålder

Prop.
1992/93:155

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 21 januari 1993.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Bo Könberg

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att pensionsåldern höjs från 65 till 66 år. Höjningen genomförs med ett kvartal per år med början den 1 januari 1994. Reformen blir således genomförd till fullo den 1 januari 1997.

Dessutom föreslås att från och med den 1 oktober 1993 skall rätt till ålderspension inträda den första månaden i kvartalet efter det då pensionsåldern uppnås. Denna tidpunkt benämns allmän pensioneringstidpunkt. Samtidigt föreslås att det från och med den 1 oktober 1993 införs en möjlighet att övergångsvis i vissa fall tillämpa en särskild beräkning av förtida uttag av ålderspension med gynnsammare minskningsregler. Denna möjlighet syftar till att ekonomiskt skydda de personer som till följd av ändringen av pensionsåldern och övriga regler för rätt till ålderspension riskerar att helt eller delvis stå utan inkomster under tiden från och med den månad de fyller 65 år till och med månaden före den allmänna pensioneringstidpunkten.

Förslag lämnas också i fråga om omräkning av förtida uttag av ålderspension i övriga fall, beräkning av förtidspension, möjligheten att uppbära vissa förmåner fram till den allmänna pensioneringstidpunkten, ändringar i reglerna om sjukpenning, anställningsskydd, socialavgifter och särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1962:381) om allmän försäkring¹

dels att 3 kap. 3, 5 a och 13 §§, 5 kap. 5, 7-10 och 13 §§, 6 kap. 1-3 §§, 7 kap. 1 §, 8 kap. 4 §, 9 kap. 2 §, 11 kap. 1 §, 12 kap. 1-3 §§, 13 kap. 1-3 §§, 16 kap. 1, 5 och 9 §§ och 22 kap. 7 § samt punkt 8 av övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse,

dels att det i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring skall införas en ny punkt, 18, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

3 §²

En försäkrad, som uppbär hel förtidspension eller hel särskild efterlevandepension enligt denna lag eller uppburit sådan pension under månaden närmast före den då han börjat uppbära hel ålderspension, har inte rätt till sjukpenning. För tid efter ingången av den månad då den försäkrade fyllt 70 år eller dessförinnan börjat uppbära hel ålderspension enligt denna lag får sjukpenning *utgå* för högst 180 dagar.

En försäkrad, som uppbär hel förtidspension eller hel särskild efterlevandepension enligt denna lag eller uppburit sådan pension under månaden närmast före den då han börjat uppbära hel ålderspension, har inte rätt till sjukpenning. För tid efter ingången av den månad då den försäkrade fyllt 71 år eller dessförinnan börjat uppbära hel ålderspension enligt denna lag får sjukpenning *utges* för högst 180 dagar.

5 a §³

För en försäkrad, till vilken tjänstepension utges i form av ålderspension eller annan därmed jämställd pension före *utgången av den månad under vilken han fyller 65 år*, skall sjukpenninggrundande inkomst och, om inkomsten helt eller delvis är att hänföra till anställning, årsarbetstid fastställas om han har ett förvärvsarbete som beräknas pågå under minst sex månader i följd. Den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas därvid enligt 2 § och årsarbetstiden enligt 2 b §.

För en försäkrad, till vilken tjänstepension utges i form av ålderspension eller annan därmed jämställd pension före *den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket*, skall sjukpenninggrundande inkomst och, om inkomsten helt eller delvis är att hänföra till anställning, årsarbetstid fastställas om han har ett förvärvsarbete som beräknas pågå under minst sex månader i följd. Den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas därvid enligt 2 § och årsarbetstiden enligt 2 b §.

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse 1988:881.

³ Senaste lydelse 1987:223.

Är en försäkrad med sådan tjänstepension som avses i första stycket helt eller delvis arbetslös samt arbetssökande, skall sjukpenninggrundande inkomst fastställas endast om tjänstepensionen understiger 60 procent av lönen närmast före pensionsavgången. Den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas därvid på grundval av lönen närmast före pensionsavgången eller, om den försäkrade inte har för avsikt att förvärvsarbeta i samma omfattning som tidigare, den inkomst han kan antas få av arbete som svarar mot det föreliggande arbetsutbudet. Vid beräkningen skall iakttas att inkomsten inte får överstiga sju och en halv gånger basbeloppet. Vidare skall inkomsten minskas med tjänstepensionen. Minskningen får dock inte ge till resultat att en försäkrad som är endast delvis arbetslös erhåller lägre sjukpenninggrundande inkomst än om beräkning skett enligt första stycket.

13 §⁴

Frågor om förmåner enligt detta kapitel prövas av den allmänna försäkringskassa hos vilken den försäkrade är inskriven eller skulle ha varit inskriven, om han uppfyllt åldersvillkoret i 1 kap. 4 §. Denna försäkringskassa får dock uppdra åt en annan försäkringskassa att pröva sådana frågor med undantag av frågor som avses i 5 §.

Bestämmelserna i 2 kap. 13 § tillämpas även i fråga om sjukpenning. Vid tillämpning av 2 kap. 13 § andra stycket skall hänsyn inte tas till särskild sjukpenning enligt lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd.

Bestämmelserna i 3, 5 och 8 §§ i fråga om förtidspension tillämpas även där den försäkrade skulle ha erhållit sådan pension, om han hade haft rätt till folkpension enligt bestämmelserna i 5 kap.

Har en försäkrad, utan att bestämmelserna i 3 kap. 3 § är tillämpliga, efter *ingången av den månad då han uppnådde sextiofem års ålder*, erhållit sjukpenning under *ett hundra tjugio* dagar, får den allmänna försäkringskassan besluta att sjukpenning inte längre skall *utgå*.

Har en försäkrad, utan att bestämmelserna i 3 § är tillämpliga, efter *den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket*, erhållit sjukpenning under *180* dagar, får den allmänna försäkringskassan besluta att sjukpenning inte längre skall *utges*.

5 kap.
5 §⁵

Folkpension enligt 1 § första stycket b beräknas på grundval av den sammanlagda tid varunder den pensionsberättigade eller, såvitt gäller efterlevandepension, den avlidne kan tillgodoräknas bosättningstid i Sverige.

För rätt till folkpension krävs att bosättningstid i Sverige kan tillgodoräknas för minst tre år.

Vid beräkning av bosättningstid bortses från tid före det år då den pensionsberättigade eller, såvitt gäller efterlevandepension, den avlidne uppnått 16 års ålder och tid efter det år då han fyllt eller skulle ha fyllt 64 år.

Vid beräkning av bosättningstid bortses från tid före det år då den pensionsberättigade eller, såvitt gäller efterlevandepension, den avlidne uppnått 16 års ålder och tid efter det år då han fyllt eller skulle ha fyllt 65 år.

⁴ Senaste lydelse 1992:1277.

⁵ Senaste lydelse 1992:1277.

Om bosättnings tid kan tillgodoräknas för minst 40 år, utges folkpension med oavkortat belopp. I annat fall utges folkpension med så stor andel därav som svarar mot förhållandet mellan det antal år för vilka bosättnings tid kan tillgodoräknas och talet 40.

Bosättnings tiden sätts ned till närmaste hela antal år.

7 §⁶

Om den försäkrade har beviljats asyl i Sverige skall som bosättnings tid även tillgodoräknas tid då han varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det år då han uppnått 16 års ålder till och med året före det år då han först ankom till Sverige. Som bosättnings tid tillgodoräknas så stor andel av tiden i hemlandet som motsvarar förhållandet mellan den tid den försäkrade varit bosatt i Sverige från och med det år då han först ankom hit till landet till och med det år då han fyllt 64 år och hela sistnämnda tidsperiod. I fråga om förtidspension eller efterlevandepension skall i stället för året då den försäkrade skulle fylla 64 år som utgångspunkt tas året före pensionsfallet. Vid beräkningen enligt detta stycke bortses från tid då den försäkrade varit bosatt i sitt hemland och för vilken rätt till pension från hemlandet föreligger vid bosättning i Sverige.

Om den försäkrade har beviljats asyl i Sverige skall som bosättnings tid även tillgodoräknas tid då han varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det år då han uppnått 16 års ålder till och med året före det år då han först ankom till Sverige. Som bosättnings tid tillgodoräknas så stor andel av tiden i hemlandet som motsvarar förhållandet mellan den tid den försäkrade varit bosatt i Sverige från och med det år då han först ankom hit till landet till och med det år då han fyllt 65 år och hela sistnämnda tidsperiod. I fråga om förtidspension eller efterlevandepension skall i stället för året då den försäkrade skulle fylla 65 år som utgångspunkt tas året före pensionsfallet. Vid beräkningen enligt detta stycke bortses från tid då den försäkrade varit bosatt i sitt hemland och för vilken rätt till pension från hemlandet föreligger vid bosättning i Sverige.

Med tid för bosättning i hemlandet jämställs tid då den försäkrade före den första ankomsten till Sverige befunnit sig i annat land där han beretts en tillfällig fristad.

Med asyl avses i första stycket att den försäkrade beviljats uppehållstillstånd i Sverige

a) med stöd av 3 kap. 1 § 1 utlänningslagen (1989:529) eller eljest på grund av att han ansetts som flykting enligt konventionen den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, eller

b) med stöd av 3 kap. 1 § 2 eller 3 utlänningslagen eller motsvarande äldre bestämmelser.

8 §⁷

Folkpension i form av ålderspension utges i förhållande till det antal år för vilka den pensionsberättigade tillgodoräknas bosättnings tid.

⁶ Senaste lydelse 1992:1277.

⁷ Senaste lydelse 1992:1277.

Ålderspension till den som omedelbart före den *månad då han fyllde 65 år* uppburit hel förtidspension utges på grundval av samma bosättningstid som legat till grund för beräkningen av förtidspensionen, om det är förmånligare.

Ålderspension till den som omedelbart före den *månad då han fyllde 65 år* uppburit hel särskild efterlevandepension utges i förhållande till det antal år för vilka den avlidne kan tillgodoräknas bosättningstid, om det är förmånligare.

Ålderspension till den som omedelbart före den *allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket* uppburit hel förtidspension utges på grundval av samma bosättningstid som legat till grund för beräkningen av förtidspensionen, om det är förmånligare.

Ålderspension till den som omedelbart före den *allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket* uppburit hel särskild efterlevandepension utges i förhållande till det antal år för vilka den avlidne kan tillgodoräknas bosättningstid, om det är förmånligare.

9 §⁸

Folkpension i form av förtidspension utges på grundval av den bosättningstid som kan tillgodoräknas den pensionsberättigade till och med året före pensionsfallet. Som bosättningstid tillgodoräknas även tiden därefter till och med det år då den pensionsberättigade uppnår 64 års ålder (framtida bosättningstid).

Om den pensionsberättigade inte kan tillgodoräknas minst fyra femtedelar av tiden från och med det år då han fyllde 16 år till och med året före pensionsfallet som bosättningstid, skall som framtida bosättningstid tillgodoräknas så stor andel av tiden från och med året för pensionsfallet till och med det år då den pensionsberättigade uppnår 64 års ålder som motsvarar förhållandet mellan den bosättningstid som kan tillgodoräknas från och med det år då den pensionberättigade fyllde 16 år till och med året före pensionsfallet och fyra femtedelar av hela sistnämnda tidsperiod.

Folkpension i form av förtidspension utges på grundval av den bosättningstid som kan tillgodoräknas den pensionsberättigade till och med året före pensionsfallet. Som bosättningstid tillgodoräknas även tiden därefter till och med det år då den pensionsberättigade uppnår 65 års ålder (framtida bosättningstid).

Om den pensionsberättigade inte kan tillgodoräknas minst fyra femtedelar av tiden från och med det år då han fyllde 16 år till och med året före pensionsfallet som bosättningstid, skall som framtida bosättningstid tillgodoräknas så stor andel av tiden från och med året för pensionsfallet till och med det år då den pensionsberättigade uppnår 65 års ålder som motsvarar förhållandet mellan den bosättningstid som kan tillgodoräknas från och med det år då den pensionberättigade fyllde 16 år till och med året före pensionsfallet och fyra femtedelar av hela sistnämnda tidsperiod.

I fall då till följd av bestämmelserna i 7 kap. ökning sker av den andel med vilken förtidspension utges, skall en ny beräkning av bosättningstid göras. Vid omräkningen skall vad som sägs i första och andra styckena om pensionsfallet gälla tidpunkten för den försämring av arbetsförmågan som utgör grunden för ökningen av förtidspensionen.

⁸ Senaste lydelse 1992:1277.

Vid tillämpning av reglerna i denna paragraf sätts bosättnings tiden ned till närmaste antal hela månader.

10 §⁹

Om en person har rätt till förtidspension på grund av pensionsfall som inträffat före ingången av det år då han fyllde 18 år, får bosättnings tid i stället för vad som följer av 9 § tillgodoräknas enligt andra och tredje styckena.

För en pensionsberättigad som är svensk medborgare skall som bosättnings tid tillgodoräknas tiden från och med det år då han fyllde 16 år till och med det år då han uppnår 64 års ålder. Härvid skall hänsyn dock inte tas till tid då den pensionsberättigade efter fyllda 16 år ej uppfyllt förutsättningarna för tillgodoräkning av bosättnings tid enligt 6 och 7 §§.

För en pensionsberättigad som är svensk medborgare skall som bosättnings tid tillgodoräknas tiden från och med det år då han fyllde 16 år till och med det år då han uppnår 65 års ålder. Härvid skall hänsyn dock inte tas till tid då den pensionsberättigade efter fyllda 16 år ej uppfyllt förutsättningarna för tillgodoräkning av bosättnings tid enligt 6 och 7 §§.

För en pensionsberättigad som är utländsk medborgare skall vad som sägs i andra stycket gälla under förutsättning att han är bosatt i Sverige sedan minst fem år.

13 §¹⁰

I fall då folkpension i form av ålderspension har börjat utges före det år då den försäkrade fyller 65 år, skall omräkning av pensionen med hänsyn till tillkommande bosättnings tid eller år för vilka tillgodoräknats pensionspoäng inte göras förrän från och med den månad varunder den försäkrade fyller 65 år.

I fall då folkpension i form av ålderspension har börjat utges före det år då den försäkrade fyller 66 år, skall omräkning av pensionen med hänsyn till tillkommande bosättnings tid eller år för vilka tillgodoräknats pensionspoäng inte göras förrän från och med den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket.

6 kap.

1 §¹¹

Rätt till folkpension i form av ålderspension tillkommer försäkrad från och med den månad, varunder han fyller sextiofem år.

Rätt till folkpension i form av ålderspension har en försäkrad från och med den första månaden i kvartalet efter det då han fyllt 66 år (allmän pensioneringstidpunkt).

Uttag av ålderspension får begränsas till att avse tre fjärdedelar, hälften eller en fjärdedel av pensionen.

⁹ Senaste lydelse 1992:1277.

¹⁰ Senaste lydelse 1992:1277.

¹¹ Senaste lydelse 1992:1702.

På särskild framställning av försäkrad *utgår* ålderspension för tid före den *månad, varunder han fyller sextiofem år*, dock tidigast från och med den *månad*, då han uppnår *sextio* års ålder. Pension enligt vad nu sagts *må ej utgå* till försäkrad, som *äger komma i åtnjutande av tilläggs*pension enligt 12 kap. 1 § tredje stycket, *med mindre han tillika* gör motsvarande framställning enligt nämnda lagrum.

På särskild framställning av *en* försäkrad *utges* ålderspension för tid före den *allmänna pensioneringstidpunkten*, dock tidigast från och med den *månad*, då han uppnår *61* års ålder. Pension enligt vad nu sagts *får inte utges* till *en* försäkrad, som *har rätt till tilläggs*pension enligt 12 kap. 1 § tredje stycket, *om han inte* gör motsvarande framställning enligt nämnda lagrum.

2 §¹²

Ålderspension utgör, där ej annat följer av vad i andra stycket samt 3 och 4 §§ sägs, för år räknat 96 procent eller, för gift försäkrad vars make åtnjuter folkpension i form av ålderspension eller förtidspension eller äger rätt till pension enligt 1 § första stycket, 78,5 procent av basbeloppet. Åtnjuter maken enligt 7 kap. 2 § tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förtidspension, utgår dock ålderspension med 82,9 procent, 87,25 procent respektive 91,6 procent av basbeloppet.

Börjar ålderspension *utgå* tidigare än från och med *månad, varunder den försäkrade fyller sextiofem år*, skall pensionen minskas med *fem tiondels* procent för varje *månad*, som då pensionen börjar *utgå* återstår till *ingången av den månad varunder den försäkrade fyller sextiofem år*. Om pensionen börjar *utgå* senare än från och med *sistnämnda månad*, ökas pensionen med *sju tiondels* procent för varje *månad*, som då pensionen börjar *utgå* förflutit från *ingången av den månad varunder den försäkrade uppnådde nämnda ålder*; härvid *må* hänsyn dock *ej tagas* till tid efter *ingången av den månad*, under vilken den försäkrade fyllt *sjuttio* år, och *ej* heller till tid, då den försäkrade *åtnjutit* tilläggs-pension i form av ålderspension eller *icke* varit berättigad till folkpension.

Börjar ålderspension *utges* tidigare än från och med *den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 1 § första stycket*, skall pensionen minskas med *0,5* procent för varje *månad*, som då pensionen börjar *utges* återstår till *den allmänna pensioneringstidpunkten*. Om pensionen börjar *utges* senare än från och med *den allmänna pensioneringstidpunkten*, ökas pensionen med *0,7* procent för varje *månad*, som då pensionen börjar *utges* förflutit från *den allmänna pensioneringstidpunkten*; härvid *får* hänsyn dock *inte tas* till tid efter *ingången av den månad*, under vilken den försäkrade fyllt *71* år, och *inte* heller till tid, då den försäkrade *uppburit* tilläggs-pension i form av ålderspension eller *inte* varit berättigad till folkpension.

3 §¹³

Uttag av ålderspension må återkallas med verkan från nästa månads-kifte. Sådan återkallelse gäller ej för försäkrad, som åtnjuter tilläggs-pension enligt 12 kap., med mindre han tillika gör motsvarande återkallelse enligt 12 kap. 3 §.

¹² Senaste lydelse 1992:1702.

¹³ Senaste lydelse 1990:743.

Skall ålderspension *ånyo* börja *utgå* efter återkallelse som avses i första stycket, beräknas pensionens storlek med tillämpning av bestämmelserna i 2 § på grundval av den försäkrades ålder då pensionen *ånyo* börjar *utgå*. För varje månad, varunder ålderspension tidigare *utgått* göres vid beräkningen avdrag med *fem tiondels* procent såvitt avser tid före den *månad, varunder den försäkrade fyllt sextiofem år*, och *sju tiondels* procent såvitt avser annan tid.

Skall ålderspension *på nytt* börja *utges* efter återkallelse som avses i första stycket, beräknas pensionens storlek med tillämpning av bestämmelserna i 2 § på grundval av den försäkrades ålder då pensionen *på nytt* börjar *utges*. För varje månad, varunder ålderspension tidigare *utgetts* görs vid beräkningen avdrag med *0,5* procent såvitt avser tid före den *allmänna pensioneringstidpunkten enligt 1 § första stycket*, och *0,7* procent såvitt avser annan tid.

7 kap.
1 §¹⁴

Rätt till folkpension i form av *förtidspension* har försäkrad, som fyllt *sexton* år, för tid före den *månad, då han fyller sextiofem år*, om hans arbetsförmåga på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan är nedsatt med minst en fjärdedel och nedsättningen kan anses varaktig.

Rätt till folkpension i form av *förtidspension* har *en* försäkrad, som fyllt *16* år, för tid före den *allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket*, om hans arbetsförmåga på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan är nedsatt med minst en fjärdedel och nedsättningen kan anses varaktig.

Kan nedsättningen av arbetsförmågan inte anses varaktig men kan den antas bli bestående avsevärd tid, har den försäkrade rätt till folkpension i form av *sjukbidrag*. Sådant bidrag skall vara begränsat till viss tid; och skall i övrigt vad som är föreskrivet om förtidspension enligt första stycket gälla beträffande sjukbidrag.

8 kap.
4 §¹⁵

Rätt till *omställningspension* har en efterlevande make, som inte har uppnått *65 års ålder* och som stadigvarande sammanbodde med sin make vid dennes död, om den efterlevande

Rätt till *omställningspension* har en efterlevande make, som inte har uppnått *den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket* och som stadigvarande sammanbodde med sin make vid dennes död, om den efterlevande

- a) vid dödsfallet stadigvarande sammanbodde med barn under tolv år, som stod under vårdnad av makarna eller endera av dem, eller
- b) oavbrutet hade sammanbott med maken under en tid av minst fem år fram till tidpunkten för dödsfallet.

¹⁴ Senaste lydelse 1992:1702.

¹⁵ Senaste lydelse 1988:881.

Rätten till omställningspension enligt denna paragraf avser en tid av tolv månader räknat från tidpunkten för dödsfallet.

9 kap.
2 §

Rätt till *handikappersättning* tillkommer försäkrad, som fyllt *sexton* år och som *innan han fyllt sextiofem* år för avsevärd tid fått sin funktionsförmåga nedsatt i sådan omfattning att han

Rätt till *handikappersättning* tillkommer *en* försäkrad, som fyllt *16* år och som *före den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket* för avsevärd tid fått sin funktionsförmåga nedsatt i sådan omfattning att han

- a) i sin dagliga livsföring behöver mera tidskrävande hjälp av annan,
- b) för att kunna förvärvsarbeta behöver fortlöpande hjälp av annan eller
- c) eljest behöver vidkännas betydande merutgifter.

Föreligger behov av hjälp antingen i den dagliga livsföringen och för att kunna förvärvsarbeta, eller ettdera av eller båda dessa avseenden och därjämte merutgifter i anledning av handikappet, grundas bedömning av rätt till *handikappersättning* på det sammanlagda behovet av stöd.

Vid tillämpning av denna paragraf skall med försäkrad som utför förvärvsarbete likställas studerande som åtnjuter studiestöd enligt studiestödslagen (1973:349) eller endast på grund av bestämmelse om behovsprövningen är utesluten från sådan förmån.

Handikappersättning *utgår* alltid till försäkrad som är blind, döv eller gravt hörselskadad om blindheten, dövheten eller hörselskadan inträtt *innan den försäkrade uppnått sextiofem års ålder*.

Handikappersättning *utges* alltid till *en* försäkrad som är blind, döv eller gravt hörselskadad om blindheten, dövheten eller hörselskadan inträtt *före den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket*.

11 kap.
1 §

Rätt till tilläggs pension grundas på inkomst av förvärvsarbete.

För varje år, varunder någon varit försäkrad enligt 1 kap. 3 § första eller andra stycket, skall för honom enligt vad nedan sägs beräknas pensionsgrundande inkomst på grundval av hans inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete under året. Sådan beräkning skall *icke* göras för år före det då den försäkrade uppnår *sexton* års ålder, *ej* heller för år då den försäkrade avlidit eller för år efter det då han fyllt *sextiofyra* år eller för tidigare år, varunder han för hela året *åtnjutit* hel ålderspension enligt denna lag.

För varje år, varunder någon varit försäkrad enligt 1 kap. 3 § första eller andra stycket, skall för honom enligt vad nedan sägs beräknas pensionsgrundande inkomst på grundval av hans inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete under året. Sådan beräkning skall *inte* göras för år före det då den försäkrade uppnår *16* års ålder, *inte* heller för år då den försäkrade avlidit eller för år efter det då han fyllt *65* år eller för tidigare år, varunder han för hela året *erhållit* hel ålderspension enligt denna lag.

12 kap.

1 §¹⁶

Rätt till tilläggspension i form av *ålderspension* tillkommer försäkrad från och med den *månad, varunder han fyller sextiofem år*, under förutsättning att pensionspoäng tillgodoräknats honom för minst tre år.

Rätt till tilläggspension i form av *ålderspension* tillkommer *en försäkrad från och med den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket*, under förutsättning att pensionspoäng tillgodoräknats honom för minst tre år.

Uttag av ålderspension får begränsas till att avse tre fjärdedelar, hälften eller en fjärdedel av pensionen.

På särskild framställning av försäkrad *utgår*, under förutsättning som i första stycket sägs, ålderspension för tid före den *månad, varunder han fyller sextiofem år*, dock tidigast från och med den månad, då han uppnår *sextio* års ålder. Pension enligt vad nu sagts *må ej utgå* till försäkrad, som *äger komma i åtnjutande av folkpension enligt 6 kap. 1 § tredje stycket, med mindre han tillika gör motsvarande framställning enligt nämnda lagrum.*

På särskild framställning av *en försäkrad utges*, under förutsättning som i första stycket sägs, ålderspension för tid före den *allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket*, dock tidigast från och med den månad, då han uppnår *61* års ålder. Pension enligt vad nu sagts *får inte utges till en försäkrad, som har rätt till folkpension enligt 6 kap. 1 § tredje stycket, om han inte gör motsvarande framställning enligt nämnda lagrum.*

2 §¹⁷

Ålderspension utgör, där ej annat följer av andra och tredje styckena samt 3 och 4 §§, för år räknat sextio procent av produkten av det basbelopp som har fastställts för året och medeltalet av de pensionspoäng som tillgodoräknats den försäkrade eller, om pensionspoäng tillgodoräknats honom för mer än femton år, medeltalet av de femton högsta poängtal. Har pensionspoäng tillgodoräknats den försäkrade för mindre än trettio år, skall hänsyn tas endast till så stor del av nämnda produkt som svarar mot förhållandet mellan det antal år, för vilka pensionspoäng tillgodoräknats honom, och talet trettio.

Har pensionspoäng enligt 11 kap. 6 § första stycket på grund av underlåten avgiftsbetalning inte tillgodoräknats den försäkrade, skall hans ålderspension utgöra sextio procent av så stor del av den i första stycket angivna produkten, som svarar mot förhållandet mellan det antal år, dock högst trettio, för vilka pensionspoäng tillgodoräknats den försäkrade, och talet trettio ökat med ett för varje år, för vilket den försäkrade till följd av underlåten avgiftsbetalning inte tillgodoräknats pensionspoäng. Vid tillämpning av vad nu sagts får talet trettio ej ökas till mer än femtio.

¹⁶ Senaste lydelse 1992:1702.

¹⁷ Senaste lydelse 1990:743.

Nuvarande lydelse

Om ålderspensionen börjar utbetalas tidigare än från och med den månad varunder den försäkrade fyller sextiofem år, skall pensionen minskas med fem tiondels procent för varje månad, som då pensionen börjar utgå återstår till ingången av den månad varunder den försäkrade fyller sextiofem år. Om pensionen börjar utgå senare än från och med sistnämnda månad, ökas pensionen med sju tiondels procent för varje månad, som då pensionen börjar utgå förflutit från ingången av den månad varunder den försäkrade uppnådde nämnda ålder; härvid får hänsyn dock ej tas till tid efter ingången av den månad, då den försäkrade fyllt sjuttio år, och ej heller till tid, då den försäkrade åtnjutit folkpension eller inte varit berättigad till tilläggspension i form av ålderspension.

Föreslagen lydelse

Om ålderspensionen börjar utbetalas tidigare än från och med den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket, skall pensionen minskas med 0,5 procent för varje månad, som då pensionen börjar utges, återstår till den allmänna pensioneringstidpunkten. Om pensionen börjar utges senare än från och med den allmänna pensioneringstidpunkten, ökas pensionen med 0,7 procent för varje månad, som då pensionen börjar utges, förflutit från nämnda tidpunkt; härvid får hänsyn dock inte tas till tid efter ingången av den månad då den försäkrade fyllt 71 år, och inte heller till tid, då den försäkrade erhållit folkpension eller inte varit berättigad till tilläggspension i form av ålderspension.

3 §¹⁸

Uttag av ålderspension må återkallas med verkan från nästa månads-skifte. Sådan återkallelse gäller ej för försäkrad, som åtnjuter folkpension enligt 6 kap. med mindre han tillika gör motsvarande återkallelse enligt 6 kap. 3 §.

Skall ålderspension *ånyo* börja utgå efter återkallelse som avses i första stycket, beräknas pensionens storlek med tillämpning av bestämmelserna i 2 § på grundval av den försäkrades ålder då pensionen *ånyo* börjar utgå. För varje månad, varunder ålderspension tidigare utgått göres vid beräkningen avdrag med fem tiondels procent såvitt avser tid före den månad, varunder den försäkrade fyllt sextiofem år, och sju tiondels procent såvitt avser annan tid.

Skall ålderspension *på nytt* börja utges efter återkallelse som avses i första stycket, beräknas pensionens storlek med tillämpning av bestämmelserna i 2 § på grundval av den försäkrades ålder då pensionen *på nytt* börjar utges. För varje månad, varunder ålderspension tidigare utgetts görs vid beräkningen avdrag med 0,5 procent såvitt avser tid före den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket, och 0,7 procent såvitt avser annan tid.

¹⁸ Senaste lydelse 1990:743.

13 kap.

1 §¹⁹

Rätt till tilläggspension i form av *förtidspension* har enligt vad nedan sägs försäkrad för tid före den *månad, då han fyller sextiofem år*, om hans arbetsförmåga på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan är nedsatt med minst en fjärdedel och nedsättningen kan anses varaktig samt den försäkrade skall tillgodoräknas pensionspoäng för tid före det år, varunder pensionsfallet inträffat.

Rätt till tilläggspension i form av *förtidspension* har enligt vad nedan sägs *en* försäkrad för tid före den *allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket*, om hans arbetsförmåga på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan är nedsatt med minst en fjärdedel och nedsättningen kan anses varaktig samt den försäkrade skall tillgodoräknas pensionspoäng för tid före det år, varunder pensionsfallet inträffat.

Kan nedsättningen av arbetsförmågan inte anses varaktig men kan den antas bli bestående avsevärd tid, har den försäkrade rätt till tilläggspension i form av *sjukbidrag*. Sådant bidrag skall vara begränsat till viss tid; och skall i övrigt vad som är föreskrivet om förtidspension enligt första stycket gälla beträffande sjukbidrag.

Föreskrifterna i 7 kap. 2, 3 och 3 a §§ skall tillämpas även beträffande förtidspension enligt detta kapitel.

2 §

Uppgår den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst vid tidpunkten för pensionsfallet lägst till ett belopp som motsvarar det vid årets ingång gällande basbeloppet, eller har pensionspoäng tillgodoräknats den försäkrade för minst två år av de fyra år som närmast föregått det år då pensionsfallet inträffar, skall förtidspension utgå med tillämpning av bestämmelserna i andra stycket. Detsamma skall gälla då vid tidpunkten för pensionsfallet den sjukpenninggrundande inkomsten inte har fastställts till ett sådant belopp, men så skulle ha skett, om den allmänna försäkringskassan haft kännedom om samtliga de förhållanden som skall ligga till grund för fastställandet.

Hel förtidspension motsvarar den tilläggspension i form av ålderspension, som skulle tillkomma den försäkrade, om sådan pension skulle börja *utgå* från och med den *månad varunder han fyller sextiofem år*. Härvid skall ålderspensionen beräknas under antagande att den försäkrade för varje år från och med det då förtidspensionen börjar *utgå* till och med det då han uppnår *sextiofyra*

Hel förtidspension motsvarar den tilläggspension i form av ålderspension, som skulle tillkomma den försäkrade, om sådan pension skulle börja *utges* från och med den *allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket*. Härvid skall ålderspensionen beräknas under antagande att den försäkrade för varje år från och med det då förtidspensionen börjar *utges* till och

¹⁹ Senaste lydelse 1992:1702.

års ålder tillgodoräknats pensionspoäng motsvarande medeltalet av de pensionspoängtal, vilka tillgodoräknats honom under de fyra år som närmast föregått det år då pensionsfallet inträffade eller, om pensionen därigenom blir större, under samtliga år från och med det då han fyllt *sexton* år till och med det som närmast föregått pensionsfallet. Vid beräkningen av nämnda medeltal bortses från de år intill ett antal av hälften, för vilka pensionspoäng ej tillgodoräknats den försäkrade eller för vilka poängtalet är lägst.

Pension enligt denna paragraf får *ej utgå*, om den försäkrade vid *sextiofem års ålder* inte kan bli berättigad till ålderspension enligt 12 kap.

Äger den försäkrade *icke komma i åtnjutande av förtidspension* enligt vad i 2 § stadgas men skulle han *hava* varit berättigad till tilläggspension i form av ålderspension, *därest* han uppnått *sextiofem års ålder* det år då pensionsfallet inträffar, skall hel förtidspension *utgå* med belopp motsvarande vad den försäkrade i sådant fall skulle *hava* erhållit i ålderspension, beräknad enligt 12 kap. 2 § första och andra styckena.

3 §

med det då han uppnår 65 års ålder tillgodoräknats pensionspoäng motsvarande medeltalet av de pensionspoängtal, vilka tillgodoräknats honom under de fyra år som närmast föregått det år då pensionsfallet inträffade eller, om pensionen därigenom blir större, under samtliga år från och med det då han fyllt *16* år till och med det som närmast föregått pensionsfallet. Vid beräkningen av nämnda medeltal bortses från de år intill ett antal av hälften, för vilka pensionspoäng ej tillgodoräknats den försäkrade eller för vilka poängtalet är lägst.

Pension enligt denna paragraf får *inte utges*, om den försäkrade vid *den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket* inte kan bli berättigad till ålderspension enligt 12 kap.

Har den försäkrade *inte rätt till förtidspension* enligt vad i 2 § stadgas men skulle han *ha* varit berättigad till tilläggspension i form av ålderspension, *om* han uppnått *den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket* det år då pensionsfallet inträffar, skall hel förtidspension *utges* med belopp motsvarande vad den försäkrade i sådant fall skulle *ha* erhållit i ålderspension, beräknad enligt 12 kap. 2 § första och andra styckena.

16 kap.

1 §²⁰

Den som önskar pension skall göra ansökan hos allmän försäkringskassa i enlighet med vad regeringen förordnar. I fall som närmare anges av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Riksförsäkringsverket, skall försäkringskassan dock utan ansökan besluta om hel ålderspension till en hos kassan inskriven

Den som önskar pension skall göra ansökan hos *en* allmän försäkringskassa i enlighet med vad regeringen förordnar. I fall som närmare anges av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Riksförsäkringsverket, skall försäkringskassan dock utan ansökan besluta om hel ålderspension till en hos kassan inskriven

²⁰ Senaste lydelse 1992:1277.

Nuvarande lydelse

pensionsberättigad från och med den månad han fyller 65 år, om han inte skriftligen begärt annat.

Föreslagen lydelse

pensionsberättigad från och med den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket, om han inte skriftligen begärt annat.

Uppbär en försäkrad sjukpenning eller ersättning för sjukhusvård eller rehabiliteringspenning enligt denna lag, får försäkringskassan tillerkänna honom förtidspension utan hinder av att han inte gjort ansökan därom. Detsamma skall gälla då en försäkrad uppbär sjukpenning, ersättning för sjukhusvård eller livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller motsvarande ersättning som utgår enligt annan författning eller på grund av regeringens förordnande.

Uppbär en försäkrad sjukbidrag eller har handikappersättning eller vårdbidrag tillerkänts honom för begränsad tid, får den tid för vilken förmånen skall utgå förlängas utan att ansökan har gjorts. Motsvarande gäller i fråga om särskild efterlevandepension som tillerkänts en efterlevande för begränsad tid.

I den mån regeringen så förordnar må allmän försäkringskassa tillerkänna den pensionsberättigade pension enligt denna lag utan hinder av att han icke gjort ansökan därom.

För kostnader för läkarundersökning och läkarutlåtande vid ansökan om förtidspension, handikappersättning, vårdbidrag eller särskild efterlevandepension skall ersättning lämnas i enlighet med vad regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Riksförsäkringsverket föreskriver.

5 §²¹

Ålderspension utgår från och med den månad varunder den försäkrade fyller sextiofem år eller, om han önskar att pensionen skall börja utgå tidigare eller senare, från och med den månad som angives i pensionsansökningen.

Ålderspension utges från och med den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket eller, om han önskar att pensionen skall börja utges tidigare eller senare, från och med den månad som anges i pensionsansökningen.

Förtidspension, handikappersättning och vårdbidrag utgår från och med den månad då rätt till förmånen inträtt. I fall som avses i 1 § andra stycket utgår dock förtidspension från och med månaden näst efter den då beslutet om pension meddelats.

Efterlevandepension utgår från och med den månad då den försäkrade avlidit eller, om han vid sin död uppbar ålderspension eller förtidspension, från och med månaden näst efter den då dödsfallet inträffat.

Inträder rätt till ålderspension eller efterlevandepension vid annan tidpunkt än som åsyftas i första och tredje styckena, utgår pensionen från och med den månad då rätten inträtt.

Pension får inte utgå för längre tid tillbaka än tre månader eller, i fråga om barnpension eller handikappersättning, två år före ansökningsmånaden.

Vid utbetalning av folkpension för förfluten tid till försäkrad, vars make uppbär folkpension, skall pensionen så minskas, att det sammanlagda beloppet för båda makarna motsvarar vad som skall utgå enligt 6 kap. 2 § eller 7 kap. 4 §.

²¹ Senaste lydelse 1988:1537.

Det belopp som först förfaller till betalning efter beslut om barnpension enligt 14 kap. 2 § skall minskas med vad som utbetalats i omställningspension enligt 14 kap. 4 § eller särskild efterlevandepension enligt 14 kap. 5 § för den tid som barnpensionsbeloppet avser utöver vad som skulle ha utgetts om beslutet om barnpension förelegat vid utbetalningen av omställningspensionen eller den särskilda efterlevandepensionen.

9 §²²

Pensionsförmån *utgår*, om inte något annat är särskilt föreskrivet, till och med den månad då den pensionsberättigade avlidit eller rätten till förmånen annars upphört. Vårdbidrag *utgår* till och med månaden före den då barnet fyller 16 år. Omställningspension och särskild efterlevandepension *utgår* längst till och med månaden före den *då den efterlevande fyller 65 år*.

Pensionsförmån *utges*, om inte något annat är särskilt föreskrivet, till och med den månad då den pensionsberättigade avlidit eller rätten till förmånen annars upphört. Vårdbidrag *utges* till och med månaden före den då barnet fyller 16 år. Omställningspension och särskild efterlevandepension *utges* längst till och med månaden före den *allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket*.

22 kap.

7 §²³

Rehabiliteringsersättning utges när en försäkrad, vars arbetsförmåga till följd av sjukdom är nedsatt med minst en fjärdedel, deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering som avser att förkorta sjukdomstiden eller att helt eller delvis förebygga eller häva nedsättning av arbetsförmågan.

Rehabiliteringsersättning består av rehabiliteringspenning och särskilt bidrag.

Rehabiliteringsersättning utbetalas efter ansökan av den försäkrade.

Rehabiliteringsersättning utges längst till och med månaden före den *då den försäkrade fyller 65 år*.

Rehabiliteringsersättning utges längst till och med månaden före den *allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket*.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om rehabiliteringsersättning vid utbildning.

8. Om en kvinna, som avses i punkt 5 och är född under något av åren 1930-1944 samt har rätt till tilläggspension i form av änkepension enligt äldre bestämmelser, för samma månad får tilläggspension i form av ålderspension, utges änkepensionen endast i den mån den överstiger ålderspensionen. Kvinnan har dock alltid rätt till änkepension med sådant

8. Om en kvinna, som avses i punkt 5 och är född under något av åren 1930-1944 samt har rätt till tilläggspension i form av änkepension enligt äldre bestämmelser, för samma månad får tilläggspension i form av ålderspension, utges änkepensionen endast i den mån den överstiger ålderspensionen. Kvinnan har dock alltid rätt till änkepension med sådant

²² Senaste lydelse 1988:881.

²³ Senaste lydelse 1991:1040.

belopp att denna, tillsammans med tilläggspensionen i form av ålderspension, motsvarar viss andel av summan av kvinnans tilläggspension i form av ålderspension och den tilläggspension för mannen som avses i 14 kap. 3 § i dess äldre lydelse. Denna andel utgör 60 procent om kvinnan är född år 1930, 58 procent om kvinnan är född år 1931, 56 procent om kvinnan är född år 1932, 54 procent om kvinnan är född år 1933, 52 procent om kvinnan är född år 1934 och 50 procent om kvinnan är född under något av åren 1935-1944. Med stöd av denna regel får emellertid inte utbetalas tilläggspension i form av änkepension med högre belopp än vad som följer av 14 kap. 3 § i dess äldre lydelse.

Vid tillämpning av bestämmelserna i första stycket skall, om kvinnan uppskjuter uttaget av ålderspension till en senare tidpunkt än från och med den *månad då hon fyller 65 år*, hänsyn tas till den tilläggspension i form av ålderspension som skulle ha *utgått* om rätt därtill hade inträtt från och med *nämnda månad*. Vidare skall, då kvinnan gjort undantagande från försäkringen för tilläggspension, hänsyn tas till den tilläggspension i form av ålderspension som skulle ha *utgått* om undantagande inte skett. Motsvarande skall gälla då pensionspoäng enligt 11 kap. 6 § första stycket inte tillgodoräknats kvinnan på grund av underlåten avgiftsbetalning.

belopp att denna, tillsammans med tilläggspensionen i form av ålderspension, motsvarar viss andel av summan av kvinnans tilläggspension i form av ålderspension och den tilläggspension för mannen som avses i 14 kap. 3 § i dess äldre lydelse. Denna andel utgör 60 procent om kvinnan är född år 1930, 58 procent om kvinnan är född år 1931, 56 procent om kvinnan är född år 1932, 54 procent om kvinnan är född år 1933, 52 procent om kvinnan är född år 1934 och 50 procent om kvinnan är född under något av åren 1935-1944. Med stöd av denna regel får emellertid inte utbetalas tilläggspension i form av änkepension med högre belopp än vad som följer av 14 kap. 3 § i dess äldre lydelse.

Vid tillämpning av bestämmelserna i första stycket skall, om kvinnan uppskjuter uttaget av ålderspension till en senare tidpunkt än från och med den *allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket*, hänsyn tas till den tilläggspension i form av ålderspension som skulle ha *utgetts* om rätt därtill hade inträtt från och med *den allmänna pensioneringstidpunkten*. Vidare skall, då kvinnan gjort undantagande från försäkringen för tilläggspension, hänsyn tas till den tilläggspension i form av ålderspension som skulle ha *utgetts* om undantagande inte skett. Motsvarande skall gälla då pensionspoäng enligt 11 kap. 6 § första stycket inte tillgodoräknats kvinnan på grund av underlåten avgiftsbetalning.

18. I fråga om äldre bestämmelser avseende änkepension skall i stället för åldern 65 år gälla den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring.

1. Denna lag träder i kraft såvitt avser 3 kap. 3 §, 5 kap. 5, 7, 9 och 10 §§ samt 13 § beträffande åldern 66 år, 6 kap. 1 § beträffande åldern 61 år och 2 § beträffande åldern 71 år, 11 kap. 1 §, 12 kap. 1 § beträffande åldern 61 år och 2 § beträffande åldern 71 år samt 13 kap. 2 § beträffande åldern 65 år den 1 januari 1994 och i övrigt den 1 oktober 1993.

2. Den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket infaller dock

a) för en försäkrad som är född före den 1 oktober 1928 vid ingången av den månad då han har uppnått den ålder som anges i äldre bestämmelser i 6 kap. 1 § första stycket,

b) för en försäkrad som är född den 1 oktober – den 31 december 1928 vid ingången av den första månaden i kvartalet efter det då han uppnått en ålder av 65 år,

c) för en försäkrad som är född den 1 januari – den 30 september 1929 vid ingången av den första månaden i kvartalet efter det då han uppnått en ålder av 65 år och 3 månader,

d) för en försäkrad som är född den 1 oktober 1929 – den 30 juni 1930 vid ingången av den första månaden i kvartalet efter det då han uppnått en ålder av 65 år och 6 månader,

e) för en försäkrad som är född den 1 juli 1930 – den 31 mars 1931 vid ingången av den första månaden i kvartalet efter det då han uppnått en ålder av 65 år och 9 månader.

3. För en försäkrad som den 21 september 1992 uppbar förtida uttag av ålderspension enligt 6 kap. 1 § tredje stycket och 12 kap. 1 § tredje stycket eller som senast den 21 september 1992 gjort särskild framställning om sådant uttag skall minskning av pensionen enligt 6 kap. 2 § andra stycket och 12 kap. 2 § tredje stycket göras enligt följande.

Pension som avser tid före den månad då den försäkrade fyller 65 år skall minskas med 0,5 procent för varje månad, som då pensionen börjat utges återstår till ingången av den månad varunder den försäkrade fyller 65 år. För tid därefter och till och med månaden före den allmänna pensioneringstidpunkten skall pensionen minskas med 0,5 procent för varje månad som då pensionen börjat utges återstår till den allmänna pensioneringstidpunkten. För tid efter den allmänna pensioneringstidpunkten skall pensionen minskas med 0,5 procent för varje månad som då pensionen börjat utges återstår till ingången av den månad varunder den försäkrade fyllt 65 år. Bestämmelserna i 6 kap. 3 § och 12 kap. 3 § tillämpas på motsvarande sätt.

Om den försäkrade den 21 september 1992 uppbar partiell ålderspension eller senast den dagen gjort framställning om förtida uttag av partiell ålderspension skall beräkningen enligt andra stycket avse sådan andel av ålderspensionen.

4. För en försäkrad som den 21 september 1992 uppbar tjänstepension som skall utges längst till ingången av den månad då han fyller 65 år skall, om han begär det, förtida uttag av ålderspension enligt 6 kap. 1 § tredje stycket och 12 kap. 1 § tredje stycket beräknas enligt punkt 3 andra stycket. Sådan beräkning skall på begäran också göras för den som den 21 september 1992 omfattades av tjänstepensionsavtal eller tjänstepensionsförsäkring som innebär skyldighet att avgå med tjänstepension före den månad då den försäkrade uppnår 65 års ålder. Vidare har den som senast den 21 september 1992 träffat avtal med arbetsgivaren om att han före den månad då han uppnår 65 års ålder skall lämna sin anställning och erhålla tjänstepension rätt till sådan beräkning. En

förutsättning för beräkning enligt denna punkt är att tjänstepensionsbeloppet utgör en väsentlig del av den försäkrades försörjning och att den försäkrade senast den 21 september 1992 har fyllt 58 år.

Vad som sägs i första stycket gäller också om tjänstepensionsbelopp skall utges efter ingången av den månad då den försäkrade fyller 65 år om beloppet då utges såsom ett mindre tillägg till den försäkrades allmänna pension.

5. För en försäkrad som senast den 21 september 1992 har ingått ett försäkringsavtal om att ett månatligt pensionsbelopp skall utges till honom längst till ingången av den månad då han fyller 65 år, skall, om han begär det, förtida uttag av ålderspension enligt 6 kap. 1 § tredje stycket och 12 kap. 1 § tredje stycket beräknas enligt punkt 3 andra stycket. Om försäkringsavtalet innebär att försäkringsbelopp skall utges efter den försäkrades val antingen för viss tid före den månad då den försäkrade fyller 65 år eller för viss tid därefter skall dock sådan beräkning göras endast om den försäkrade senast den 21 september 1992 meddelat försäkringsgivaren sin avsikt att påbörja uttag från försäkringen före den månad då han fyller 65 år. En förutsättning för beräkning enligt denna punkt är att försäkringsbeloppet utgör en väsentlig del av den försäkrades försörjning och att den försäkrade senast den 21 september 1992 har fyllt 58 år.

Vad som sägs i första stycket gäller också om försäkringsbelopp enligt försäkringsavtalet skall utges även efter det att den försäkrade fyller 65 år, om försäkringsbeloppet då utges såsom ett mindre tillägg till den försäkrades allmänna pension.

6. För en försäkrad som uppburit ersättning från en arbetslöshetskassa för tid efter det han uppnått en ålder av 64 år och 6 månader men som innan han uppnår den allmänna pensioneringstidpunkten har uppburit ersättning från arbetslöshetskassan under den längsta tid som sådan ersättning kan utges skall, om han begär det, förtida uttag av ålderspension enligt 6 kap. 1 § tredje stycket och 12 kap. 1 § tredje stycket för tid därefter beräknas enligt punkt 3 andra stycket. Sådan beräkning skall göras även om den försäkrade efter det han uppnått en ålder av 64 år och 6 månader uppburit kontant arbetsmarknadsstöd enligt lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd och före den allmänna pensioneringstidpunkten uppburit sådant stöd under 450 dagar. En förutsättning för beräkning enligt denna punkt är att den försäkrade senast den 21 september 1992 har fyllt 62 år.

7. De nya bestämmelserna i 6 kap. 1 § och 12 kap. 1 § att förtida uttag av pension kan utges från och med den månad då den försäkrade uppnår 61 års ålder tillämpas inte på en försäkrad som senast den 31 december 1993 uppbär eller uppburit förtida uttag.

8. Äldre bestämmelser i 11 kap. 1 § tillämpas på pensionsgrundande inkomst för tid före den 1 januari 1994.

9. Äldre bestämmelser i 6 kap. 2 § och 12 kap. 2 § om minskning av pension tillämpas på pension som avser tid före den 1 oktober 1993.

10. Vid beräkning av folkpension som avser tid före den 1 januari 1994 tillgodoräknas bosättningstid enligt äldre bestämmelser i 5 kap.

Vid beräkning av bosättningstid enligt de nya bestämmelserna i 5 kap. skall för en försäkrad som är född före år 1929 bortses från tid efter det år då han fyllt 64 år. Vid beräkning av bosättningstid för en försäkrad som är född den 1 januari 1929 – den 31 mars 1930 bortses från tid från och med den allmänna pensioneringstidpunkten.

11. Vid beräkning av tilläggspension i form av förtidspension som avser tid före den 1 januari 1994 tillämpas 13 kap. 2 § i dess äldre lydelse.

För en försäkrad som uppbär förtidspension för december 1993 och som har rätt till förtidspension även från och med den 1 januari 1994 skall förtidspensionen beräknas enligt 13 kap. 2 § i dess äldre lydelse.

Lag om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1969:205) om pensionstillskott skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Om inte annat följer av bestämmelserna i andra och tredje styckena eller i 2 b § är pensionstillskottet till ålderspension, omställningspension, särskild efterlevandepension eller änkepension femtiofem och en halv procent av basbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring minskat enligt tredje stycket samma lagrum.

För den som har börjat att ta ut sin ålderspension tidigare eller senare än *den månad under vilken han fyller sextiofem år* är pensionstillskottet det belopp som framkommer om det i första stycket angivna procenttalet minskas eller ökas i motsvarande mån som pensionen skall minskas eller ökas enligt *6 kap. lagen om allmän försäkring*.

För den som har börjat att ta ut sin ålderspension tidigare eller senare än *vid den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket lagen om allmän försäkring* är pensionstillskottet det belopp som framkommer om det i första stycket angivna procenttalet minskas eller ökas i motsvarande mån som pensionen skall minskas eller ökas enligt *samma kapitel*.

Pensionstillskottet till änkepension, som enligt 8 kap. 4 § andra eller tredje stycket lagen om allmän försäkring i detta lagrum lydelse vid utgången av år 1989 betalas ut med minskat belopp, är det belopp som framkommer om det i första stycket angivna procenttalet minskas i motsvarande mån. Pensionstillskottet till partiell ålderspension är motsvarande andel av det pensionstillskott som angetts i första eller andra stycket. För den som har partiell särskild efterlevandepension eller har änkepension, som med tillämpning av punkt 6 i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring betalas ut med viss andel av en reducerad sådan pension, är pensionstillskottet motsvarande andel av det pensionstillskott som angetts i första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1993.

¹ Senaste lydelse 1992:1739.

Lag om ändring i lagen (1990:773) om särskilt pensionstillägg till folkpension för långvarig vård av sjukt eller handikappat barn

Härigenom föreskrivs att 4 och 5 §§ lagen (1990:773) om särskilt pensionstillägg till folkpension för långvarig vård av sjukt eller handikappat barn skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Förelagten lydelse

4 §

Storleken av det särskilda pensionstillägget beräknas på grundval av det antal vårdår som föräldern räknas till godo. Till grund för beräkningen av pensionstillägget får läggas högst femton vårdår.

Vid beräkningen bortses från år för vilket föräldern enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring

1. har fått förtidspension eller sjukbidrag under större delen av kalenderåret.

2. har tillgodoräknats pensionspoäng,

3. skulle ha tillgodoräknats pensionspoäng om tilläggspensionsavgift hade betalats inom föreskriven tid,

4. skulle ha tillgodoräknats pensionspoäng om undantagande från försäkringen för tilläggspension enligt 11 kap. 7 § i lagrummets lydelse före den 1 januari 1982 inte hade gällt för honom.

För år efter det då föräldern fyllt 64 år får vårdår inte tillgodoräknas honom. Detsamma gäller för år då föräldern enligt 6 kap. 1 § tredje stycket *samma lag* har tagit ut ålderspension före den *månad under vilken han fyllt 65 år*.

För år efter det då föräldern fyllt 65 år får vårdår inte tillgodoräknas honom. Detsamma gäller för år då föräldern enligt 6 kap. 1 § tredje stycket *lagen om allmän försäkring* har tagit ut ålderspension före den *allmänna pensionstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket samma lag*.

5 §¹

För sex tillgodoräknade vårdår är det särskilda pensionstillägget per kalenderår fem procent av basbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. För varje vårdår som tillgodoräknas därutöver ökar tillägget med fem procent av basbeloppet.

För den som har börjat ta ut sin ålderspension tidigare eller senare än *den månad under vilken han fyller 65 år* minskas respektive ökas det särskilda pensionstillägget i motsvarande mån som pensionen skall minskas eller ökas vid förtida och uppskjutet uttag enligt *6 kap. nämnda lag*.

För den som har börjat ta ut sin ålderspension tidigare eller senare än *vid den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket lagen om allmän försäkring* minskas respektive ökas det särskilda pensionstillägget i motsvarande mån som pensionen skall minskas eller ökas vid förtida och uppskjutet uttag enligt *samma kapitel*.

¹ Senaste lydelse 1992:1279.

Särskilt pensionstillägg till ålderspension, som enligt bestämmelserna i 5 kap. lagen om allmän försäkring utges med viss andel av oavkortad sådan pension, utgör motsvarande andel av det särskilda pensionstillägg som beräknats enligt första och andra styckena.

Denna lag träder i kraft såvitt avser 4 § beträffande åldern 65 år den 1 januari 1994 och i övrigt den 1 oktober 1993.

Lag om ändring i lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension

Häri genom föreskrivs att 1 och 3 §§ lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §²

Hustrutillägg utges under de närmare förutsättningar som anges nedan till kvinnor som är bosatta i Sverige och som är födda år 1934 eller tidigare. Rätt till hustrutillägg har en sådan kvinna för tid före den *månad då hon fyller sextiofem år*, om hon är hustru till någon som uppbär folkpension i form av ålderspension eller förtidspension. För denna rätt förutsätts vidare att hustrun har fyllt *sextio* år och själv inte uppbär sådan folkpension och makarna varit gifta minst fem år. När det finns särskilda skäl, får hustrutillägg utges även om hustrun inte har fyllt *sextio* år eller makarna varit gifta kortare tid än fem år.

Hustrutillägg skall, om inte annat följer av vad som föreskrivs i tredje stycket eller 4 §, för år räknat motsvara skillnaden mellan å ena sidan det sammanlagda beloppet av folkpension i form av hel ålderspension till två makar jämte två pensionstillskott till ålderspension enligt lagen om pensionstillskott samt å andra sidan folkpension i form av hel ålderspension till ogift jämte ett sådant pensionstillskott, ålderspensionerna och pensionstillskotten beräknade för år och under förutsättning att de börjat *utgå* från och med den *månad varunder den pensionsberättigade fyllt sextiofem år*.

Hustrutillägg utges under de närmare förutsättningar som anges nedan till kvinnor som är bosatta i Sverige och som är födda år 1934 eller tidigare. Rätt till hustrutillägg har en sådan kvinna för tid före den *allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring*, om hon är hustru till någon som uppbär folkpension i form av ålderspension eller förtidspension. För denna rätt förutsätts vidare att hustrun har fyllt *60* år och själv inte uppbär sådan folkpension och makarna varit gifta minst fem år. När det finns särskilda skäl, får hustrutillägg utges även om hustrun inte har fyllt *60* år eller makarna varit gifta kortare tid än fem år.

Hustrutillägg skall, om inte annat följer av vad som föreskrivs i tredje stycket eller 4 §, för år räknat motsvara skillnaden mellan å ena sidan det sammanlagda beloppet av folkpension i form av hel ålderspension till två makar jämte två pensionstillskott till ålderspension enligt lagen (1969:205) om pensionstillskott samt å andra sidan folkpension i form av hel ålderspension till ogift jämte ett sådant pensionstillskott, ålderspensionerna och pensionstillskotten beräknade för år och under förutsättning att de börjat *utges* från och med den *allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket lagen om allmän försäkring*.

¹ Lagen omtryckt 1976:1014.

² Lydelse enligt 1992:1280.

Nuvarande lydelse

I fall då mannens ålders- eller förtidspension enligt bestämmelserna i 5 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring utges med viss andel av oavkortad sådan pension, utgör hustrutillägget motsvarande andel av det hustrutillägg som anges i andra stycket.

Föreslagen lydelse

I fall då mannens ålders- eller förtidspension enligt bestämmelserna i 5 kap. lagen om allmän försäkring utges med viss andel av oavkortad sådan pension, utgör hustrutillägget motsvarande andel av det hustrutillägg som anges i andra stycket.

3 §

Hustrutillägg eller kommunalt bostadstillägg *må ej utgå* till ålderspension, som *den till* sådan pension *berättigade åtnjuter* för tid före den *månad varunder han fyller sextiofem år*.

Hustrutillägg eller kommunalt bostadstillägg *utges inte* till ålderspension, som *uppbärs av den som har rätt till* sådan pension för tid före den *allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring*.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1993.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1992:1745) om allmän sjukförsäkringsavgift

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1992:1745) om allmän sjukförsäkringsavgift skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Avgift betalas inte av den som vid årets ingång fyllt 65 år.

Avgift betalas inte av den som vid årets ingång fyllt 66 år.

Avgift betalas inte heller av den som har sådana inkomster som avses i 2 § om dessa understiger 32 procent av det vid årets ingång gällande basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om avgifter som avser tid före utgången av år 1993.

Lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 4 § och 3 kap. 3 § lagen (1981:691) om socialavgifter¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*2 kap.
4 §²

Vid bestämmande av avgiftsunderlaget skall bortses från

1. ersättning till en och samme arbetstagare om den under året inte uppgått till 1 000 kronor,

2. ersättning till arbetstagare som vid årets ingång fyllt 65 år,

2. ersättning till arbetstagare som vid årets ingång fyllt 66 år,

3. ersättning till arbetstagare vid sjukdom eller ledighet för vård av barn eller med anledning av barns födelse, till den del ersättningen motsvarar sjukpenning, föräldrapenning eller rehabiliteringspenning som arbetsgivare får uppbära enligt 3 kap. 16 §, 4 kap. 18 § eller 22 kap. 12 § lagen (1962:381) om allmän försäkring,

4. ersättning för vilken skall betalas särskild inkomstskatt enligt lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.,

5. ersättning som en arbetsgivare utgett till barn för arbete som utförts i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för ersättningen inte får göras vid inkomsttaxeringen,

6. ersättning till den del denna motsvarar kostnader i arbetet som arbetstagare haft att täcka med ersättningen,

7. ersättning för tjänstgöring i verkskydd enligt 47 § tredje stycket civilförsvarslagen (1960:74) i den mån ersättningen utgör eller motsvarar dagpenning,

8. ersättning för arbete som har utförts utomlands, till den del denna inte räknas som lön enligt 11 kap. 2 § första stycket lagen om allmän försäkring,

9. ersättning för skiljemannauppdrag i fall där parterna i skiljeförfarandet är av utländsk nationalitet,

10. ersättning som på grund av bestämmelserna i 5 § lagen (1984:947) om beskattning av utländska forskare vid tillfälligt arbete i Sverige inte utgör skattepliktig intäkt,

11. ersättning som avses i 3 kap. 2 a § lagen om allmän försäkring,

12. intäkt som avses i 32 § 1 mom. första stycket h och i kommunal-skattelagen (1928:370),

13. sådan ersättning som enligt 1 § första stycket 2 - 6 lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster utgör underlag för nämnda skatt,

14. ersättning till en och samme idrottsutövare från en sådan ideell förening som avses i 7 § 5 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt och som har till huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet, om ersättningen från föreningen under året inte uppgått till ett halvt basbelopp enligt lagen om allmän försäkring.

¹ Lagen omtryckt 1989:633.

² Senaste lydelse 1992:1711.

15. före utgången av år 1992 utbetalade ersättningar från en vinstandelsstiftelse, som avses i 3 kap. 2 § andra stycket lagen om allmän försäkring, till den del de inte utgör ersättning för arbete för stiftelsens räkning,

16. sådan ersättning från en vinstandelsstiftelse från vilken enligt de fyra sista meningarna i 3 kap. 2 § andra stycket lagen om allmän försäkring skall bortses vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst.

Bestämmelsen i första stycket 6 är tillämplig endast om kostnaderna kan beräknas uppgå till minst 10 procent av arbetstagarens ersättning från arbetsgivaren under utgiftsåret. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får fastställa schablon för beräkning av arbetstagares kostnader i viss verksamhet. Schablonen skall avse bestämda yrkesgrupper och grundas på de genomsnittliga kostnaderna inom respektive grupp.

I fråga om inkomst från fåmansföretag och fåmansägt handelsbolag skall föreskrifterna i punkt 13 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen (1928:370) tillämpas vid bestämmande av avgiftsunderlaget.

3 kap.

3 §³

Egenavgifter beräknas inte för år efter det då den försäkrade fyllt 65 år.	Egenavgifter beräknas inte för år efter det då den försäkrade fyllt 66 år.
--	--

Andra avgifter än tilläggsavgift betalas inte av den som vid utgången av inkomståret inte var inskriven hos allmän försäkringskassa, utom för det fall att detta berott på att den försäkrade inte uppnått den ålder som enligt 1 kap. 4 § lagen (1962:381) om allmän försäkring krävs för inskrivning hos allmän försäkringskassa. Sådana avgifter betalas inte heller av den som för någon del av samma år uppburit hel förtidspension enligt lagen om allmän försäkring eller för hela året uppburit hel ålderspension enligt nämnda lag.

Tilläggsavgift betalas inte för det år då den försäkrade avlidit. Sådan avgift betalas inte heller då den försäkrade för hela året uppburit hel ålderspension enligt lagen om allmän försäkring.

Avgift betalas inte då avgiftsunderlaget understiger 1 000 kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om avgifter som avser tid före utgången av år 1993.

³ Senaste lydelse 1990:658.

Lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster

Härigenom föreskrivs att 1 och 2 §§ lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Särskild löneskatt skall för varje år betalas till staten med 17,69 procent på

1. lön eller annan ersättning till arbetstagare som vid årets ingång är 65 år eller äldre,	1. lön eller annan ersättning till arbetstagare som vid årets ingång är 66 år eller äldre,
--	--

2. ersättning som utfaller enligt kollektivavtalsgrundad avgångsbidragsförsäkring som tecknas av arbetsgivare till förmån för arbetstagare,

3. avgångsersättning som annorledes än på grund av kollektivavtalsgrundad avgångsbidragsförsäkring utbetalas av staten, kommun eller kommunalförbund som arbetsgivare eller av Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund, Kommunernas pensionsanstalt eller Sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal eller av annan arbetsgivare, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal och att borgen tecknats i enlighet med vad som anges i punkt 20 e första stycket b av anvisningarna till 23 § kommunalskattelagen (1928:370),

4. avgångsersättning som omfattas av s.k. trygghetsavtal,

5. ersättning som utgår enligt gruppsjukförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utgör komplement till förtidspension eller till sjukbidrag.

6. ersättning som utgår på grund av ansvarighetsförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utgår i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för mistad inkomst.

Skattskyldig är den som utgett sådan ersättning som avses i första stycket.

Vid bestämmande av skatteunderlaget tillämpas bestämmelserna i 2 kap. 3 – 5 §§ lagen (1981:691) om socialavgifter med undantag av 4 § första stycket 2 och 13.

2 §³

En enskild person eller ett dödsbo skall för varje år till staten betala särskild löneskatt med 17,69 procent på inkomst av passiv näringsverksamhet här i riket samt, om den skattskyldige	En enskild person eller ett dödsbo skall för varje år till staten betala särskild löneskatt med 17,69 procent på inkomst av passiv näringsverksamhet här i riket samt, om den skattskyldige
---	---

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1991:688.

² Senaste lydelse 1992:1491.

³ Senaste lydelse 1992:1492.

före årets början fyllt 65 år eller inte fyllt 65 år men under hela året uppburit hel ålderspension eller avlidit under året, på inkomst som avses i 3 kap. 4 § andra stycket lagen (1981:691) om socialavgifter samt vidare på ersättning som utgår enligt sådan avtalsgruppsjukförsäkring som avses i punkt 12 av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen (1928:370) eller enligt sådan trygghetsförsäkring som avses i nämnda anvisningspunkt till den del ersättningen utgår i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för mistad inkomst. Skatt beräknas inte på sådana inkomster för vilka den skattskyldige skall betala egenavgifter enligt 3 kap. 4 § lagen om socialavgifter.

Vid beräkning av skatteunderlaget gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 3 kap. 5 § lagen om socialavgifter.

Skatt betalas inte då skatteunderlaget understiger 1 000 kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om ersättning som betalats ut före ikraftträdandet.

före årets början fyllt 66 år eller inte fyllt 66 år men under hela året uppburit hel ålderspension eller avlidit under året, på inkomst som avses i 3 kap. 4 § andra stycket lagen (1981:691) om socialavgifter samt vidare på ersättning som utgår enligt sådan avtalsgruppsjukförsäkring som avses i punkt 12 av anvisningarna till 22 § kommunalskattelagen (1928:370) eller enligt sådan trygghetsförsäkring som avses i nämnda anvisningspunkt till den del ersättningen utgår i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för mistad inkomst. Skatt beräknas inte på sådana inkomster för vilka den skattskyldige skall betala egenavgifter enligt 3 kap. 4 § lagen om socialavgifter.

Lag om ändring i lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 1, 5 och 16 §§ lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §¹

Delpension enligt *denna lag* kan efter ansökan utgå till förvärvsarbetsbetande i åldern 63 – 64 år som minskar sin arbetstid.

Delpension utges till förvärvsarbetsbetande enligt vad som föreskrivs i denna lag.

5 §²

En försäkrad, som från och med den månad då han fyller 63 år eller senare minskar sin arbetstid i förvärvsarbete, har rätt till delpension i enlighet med 6 – 13 §§ om han därefter arbetar i genomsnitt minst 17 och högst 35 timmar per arbetsvecka. Pension utgår längst till och med månaden före den då han fyller 65 år.

En försäkrad, som från och med den månad då han fyller 63 år eller senare minskar sin arbetstid i förvärvsarbete, har rätt till delpension i enlighet med 6 – 13 §§ om han därefter arbetar i genomsnitt minst 17 och högst 35 timmar per arbetsvecka. Pension utgår längst till och med månaden före den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Delpension får ej utgå för månad, för vilken den försäkrade uppbär förtidspension eller ålderspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Delpension får ej utgå för månad, för vilken den försäkrade uppbär förtidspension eller ålderspension enligt lagen om allmän försäkring.

16 §³

Delpension utges månadsvis och får inte beviljas för längre tid tillbaka än tre månader före ansökningsmånaden.

Delpension utgår från och med månaden näst efter den under vilken arbetstidsminskningen skett eller, om denna skett vid ingången av en månad, från och med sistnämnda månad. Pensionen utgår till och med den månad då den pensionsberättigade avlidit eller rätten till förmånen annars upphört tidigare än månaden före den då han fyller 65 år.

Delpension utgår från och med månaden näst efter den under vilken arbetstidsminskningen skett eller, om denna skett vid ingången av en månad, från och med sistnämnda månad. Pensionen utgår till och med den månad då den pensionsberättigade avlidit eller rätten till förmånen annars upphört tidigare än månaden före den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring.

¹ Lydelse enligt prop. 1992/93:100 bil. 6.

² Lydelse enligt prop. 1992/93:100 bil. 6.

³ Senaste lydelse 1987:364.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Prop. 1992/93:155

Beslut om delpension skall gälla tills vidare, om ej annat föranletts av den försäkrades ansökan eller övrig utredning i ärendet.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1993.

Lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring¹

dels att 4 kap. 4 § och punkt 1 av övergångsbestämmelserna till lagen skall ha följande lydelse,

dels att det i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:882) om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring skall införas en ny punkt, 10, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 kap.

4 §

Livränta *utgår* längst till *den månad under vilken den försäkrade fyller 65 år*, om ej annat följer av andra stycket.

Från och med *den månad* som avses i första stycket *utgår* livränta endast i den mån den försäkrade ej har rätt till ålderspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring med belopp som uppgår till minst 65 procent av livräntebeloppet.

Börjar ålderspension *utgå* tidigare eller senare än från och med *den månad under vilken den försäkrade fyller 65 år*, skall livränta enligt andra stycket *utgå* med det belopp som skulle ha utgivits, om hel ålderspension hade börjat uppbäras från och med nämnda *månad*.

Andra stycket har motsvarande tillämpning i fråga om ålderspension enligt utländskt system för social trygghet.

1.² Denna lag³ träder i kraft den 1 juli 1977, då lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring skall upphöra att gälla. I fråga om skada som har inträffat före ikraftträdandet gäller fortfarande äldre bestämmelser, dock med undantag

Livränta *utges* längst till *den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring*, om ej annat följer av andra stycket.

Från och med *den tidpunkt* som avses i första stycket *utges* livränta endast i den mån den försäkrade ej har rätt till ålderspension enligt lagen om allmän försäkring med belopp som uppgår till minst 65 procent av livräntebeloppet.

Börjar ålderspension *utges* tidigare eller senare än från och med *den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket lagen om allmän försäkring*, skall livränta enligt andra stycket *utges* med det belopp som skulle ha utgivits, om hel ålderspension hade börjat uppbäras från och med nämnda *tidpunkt*.

1. Denna lag³ träder i kraft den 1 juli 1977, då lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring skall upphöra att gälla. I fråga om skada som har inträffat före ikraftträdandet gäller fortfarande äldre bestämmelser, dock med undantag

¹ Lagen omtryckt 1977:264.

² Senaste lydelse 1992:277.

³ 1976:380.

Nuvarande lydelse

av 13 § andra stycket nämnda lag såvitt avser avdrag på sjukpenning vid sjukhusvård. Bestämmelserna i 3 kap. 5 § första stycket andra meningen och 6 § andra stycket andra meningen lagen om arbetsskadeförsäkring skall tillämpas på motsvarande sätt i fråga om sjukpenning enligt lagen om yrkesskadeförsäkring.

Föreslagen lydelse

av 13 § andra stycket nämnda lag såvitt avser avdrag på sjukpenning vid sjukhusvård. *I fråga om livränta enligt lagen om yrkesskadeförsäkring skall i stället för att tid beräknas med hänsyn tagen till att någon fyller 65 år gälla att tiden beräknas med hänsyn tagen till den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring.* Bestämmelserna i 3 kap. 5 § första stycket andra meningen och 6 § andra stycket andra meningen lagen om arbetsskadeförsäkring skall tillämpas på motsvarande sätt i fråga om sjukpenning enligt lagen om yrkesskadeförsäkring.

10. I fråga om äldre bestämmelser avseende efterlevandelivränta skall i stället för åldern 65 år gälla den allmänna pensioneringstidpunkten enligt 6 kap. 1 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1993.

Lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd

Härigenom föreskrivs att 33 § lagen (1982:80) om anställningsskydd skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*33 §¹

En arbetsgivare, som vill att en arbetstagare skall lämna sin anställning när arbetstagaren uppnår den ålder som medför skyldighet att avgå med ålderspension eller, om någon sådan avgångsskyldighet inte finns, vid fyllda 67 år, skall skriftligen ge arbetstagaren besked om detta minst en månad i förväg.

Om en arbetsgivare vill att en arbetstagare skall lämna sin anställning i samband med att arbetstagaren får rätt till hel förtidspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, skall arbetsgivaren skriftligen ge arbetstagaren besked om detta så snart arbetsgivaren har fått kännedom om pensionsbeslutet.

En arbetstagare som har fyllt 65 år eller uppnått den lägre ålder som medför skyldighet att avgå med ålderspension har inte rätt till längre uppsägningstid än en månad och har inte heller företrädesrätt enligt 22, 23 och 25 §§.

En arbetstagare har vid ingången av kvartalet efter det då han fyllt 66 år eller när han uppnått den lägre ålder som medför skyldighet att avgå med ålderspension inte rätt till längre uppsägningstid än en månad och har inte heller företrädesrätt enligt 22, 23 och 25 §§.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1993.

¹ Senaste lydelse 1990:1357.

11 Förslag till Lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 14, 47 och 51 §§ lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §²

Ersättning utgår under längst 300 dagar (ersättningsperiod). Har försäkrad uppnått 55 års ålder innan ersättningsperioden gått till ända är perioden i stället 450 dagar.

I ersättningsperioden inräknas inte dagar, under vilka den försäkrade har anvisats verksamhet för arbetslivsutveckling i enlighet med föreskrifter som har meddelats av regeringen.

I ersättningsperioden enligt första stycket inräknas i fall som avses i 10 § ersättningstid i den andra arbetslöshetskassan.

Ersättningsrätten upphör vid utgången av <i>månaden före den under vilken</i> den försäkrade fyller 65 år.	Ersättningsrätten upphör vid utgången av <i>det kvartal under vilket</i> den försäkrade fyller 66 år.
--	---

47 §

Rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa har var och en som uppfyller villkor i kassans stadgar om arbete inom dess verksamhetsområde. Rätt att bli medlem har dock inte den som

1. är medlem i en annan kassa,
2. har fyllt 64 år, eller
2. har fyllt 65 år, eller
3. förvärvsarbetar i genomsnitt mindre än 17 timmar per vecka.

51 §

En medlem har rätt till utträde ur arbetslöshetskassan efter uppsägning. Uppsägningen skall göras skriftligen och innehålla uppgift om när utträdet skall ske.

Medlemskapet i en arbetslöshetskassa upphör utan uppsägning <i>den dag då</i> medlemmen fyller 65 år.	Medlemskapet i en arbetslöshetskassa upphör utan uppsägning <i>vid utgången av det kvartal under vilket</i> medlemmen fyller 66 år.
---	---

1. Denna lag träder i kraft såvitt avser 14 och 51 §§ den 1 oktober 1993 och såvitt avser 47 § den 1 januari 1994.

2. Ersättningsrätten enligt 14 § resp. medlemskapet enligt 51 § upphör vid utgången av det kvartal under vilket en försäkrad

- tiden den 1 oktober - den 31 december 1993 uppnår en ålder av 65 år
- år 1994 uppnår en ålder av 65 år och 3 månader
- år 1995 uppnår en ålder av 65 år och 6 månader
- år 1996 uppnår en ålder av 65 år och 9 månader.

¹ Lagen omtryckt 1991:1334.

² Lydelse enligt 1992:1332.

Lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd

Härigenom föreskrivs att 14 § lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §²

Kontant arbetsmarknadsstöd utgår under längst 150 dagar (ersättningsperiod), om inte annat följer av 15 § sista stycket. Har stödtagaren uppnått 55 års ålder innan ersättningsperioden gått till ända, är perioden i stället 300 dagar. Sedan stödtagaren uppnått 60 års ålder, är ersättningsperioden 450 dagar.

Rätten till kontant arbetsmarknadsstöd upphör vid utgången av *månaden före den* under vilken den arbetslöse fyller 65 år eller när han dessförinnan börjar uppbära hel ålderspension, hel förtidspension eller helt sjukbidrag enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Rätten till kontant arbetsmarknadsstöd upphör vid utgången av *det kvartal* under vilket den arbetslöse fyller 66 år eller när han dessförinnan börjar uppbära hel ålderspension, hel förtidspension eller helt sjukbidrag enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1993.
2. Rätten till kontant arbetsmarknadsstöd upphör vid utgången av det kvartal under vilket en arbetslös
  - tiden den 1 oktober - den 31 december 1993 uppnår en ålder av 65 år
  - år 1994 uppnår en ålder av 65 år och 3 månader
  - år 1995 uppnår en ålder av 65 år och 6 månader
  - år 1996 uppnår en ålder av 65 år och 9 månader.

¹ Lagen omtryckt 1982:433.

² Senaste lydelse 1988:646.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 21 januari 1993.

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Svensson, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Davidson, Könberg, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Könberg

Proposition om höjd pensionsålder

1 Inledning

Regeringen och Socialdemokratiska arbetarepartiet träffade den 20 september 1992 överenskommelse om ett antal ekonomisk-politiska åtgärder i syfte att stabilisera den svenska ekonomin. Det strukturella underskottet i statsbudgeten skall minska kraftigt. Utgiftssidan skall minska genom förändringar i socialförsäkringssystemet och i fråga om andra bidrag och subventioner. Överenskomna förändringar i socialförsäkringssystemet innebär bl.a. att ersättningsnivåerna i sjukförsäkringen skall sänkas och en karensdag införs. Även flertalet pensionsersättningar berörs av överenskommelsen. Beräkningsgrunderna för basbeloppet ligger fast, men därefter utbetalas pension till 98 % av pensionsbeloppet. De pensionärer som har det sämst ställt ges visst extra stöd i form av höjt pensionstillskott och förbättrat kommunalt bostadstillägg. Överenskommelsen innebär vidare att pensionsåldern successivt skall höjas från 65 år till 66 år med ett kvartal per år och att pensionen skall utges kvartalet efter det att pensionsåldern uppnåtts. Systemet skall vara helt utbyggt den 1 januari 1997.

Sedan överenskommelsen träffades har frågan om höjd pensionsålder beretts inom Socialdepartementet. Under beredningsarbetet har synpunkter inhämtats främst från Riksförsäkringsverket. Vidare har flera arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer fått tillfälle att lämna synpunkter på vilka övergångsbestämmelser som en höjning av pensionsåldern bör föranleda.

2 Pensionssystemet

Det offentliga pensionssystemet är en central del av den allmänna försäkringen och därmed av välfärdspolitiken. Ålderspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) kan utges från folkpensione-

ringen och försäkringen för tilläggspension (ATP). Ålderspension utges från och med den månad då en försäkrad fyller 65 år. Den allmänna försäkringen omfattar vidare ett antal tilläggsförmåner, bl.a. pensions-tillskott, kommunalt bostadstillägg (KBT) och särskilt kommunalt bostadstillägg (SKBT) samt övergångsvis hustrutillägg och barn-tillägg. Det huvudsakliga syftet med tilläggsförmåner är att säkerställa en god ekonomisk nivå för dem som har haft låga inkomster under sin förvärvs-aktiva tid. Därtill kommer det särskilda pensionstillägget som är avsett att kompensera föräldrar som på grund av vård av sjukt eller handi-kappat barn gått miste om förvärvsinkomster.

Berättigad till folkpension i form av ålderspension är en försäkrad som är bosatt i Sverige. För hel folkpension krävs enligt de nya regler, som föreslagits i prop. 1992/93:7 om rätten till folkpension m.m. och som trätt i kraft den 1 januari 1993 (bet. 1992/93:SfU4, rskr. 1992/93:69, SFS 1992:1277), antingen att den försäkrade har haft pensionsgrundande inkomster i 30 år eller varit bosatt i Sverige i 40 år mellan 16 och 64 års ålder.

Rätt till ATP grundas på inkomst av förvärvsarbete. För hel ATP krävs pensionsgrundande inkomster av förvärvsarbete i 30 år. Pensions-grundande inkomst fastställs för varje år då en försäkrad har en för-värvsinkomst som överstiger ett basbelopp. För varje sådant år fastställs pensionspoäng. Inkomster som överstiger 7,5 basbelopp är inte pen-sionsgrundande. Tilläggspensionens storlek beräknas med utgångspunkt i den genomsnittliga pensionspoängen för de 15 bästa åren. Sådan beräk-ning görs inte för år före det då den försäkrade uppnår 16 års ålder och inte heller för år då den försäkrade avlidit eller år efter det år då han fyllt 64 år.

En försäkrad kan göra förtida uttag av sin ålderspension från och med den månad då han fyller 60 år eller uppskjuta uttaget till och med måna-den innan den då han fyller 70 år. Vid förtida uttag minskas pensionen med 0,5 % för varje månad som pensionen tas ut före 65-års månaden och vid uppskjutet uttag ökas den på motsvarande sätt med 0,7 % per månad efter 65-års månaden. Såväl ökningen som minskningen blir livs-varig för pensionären.

Riksdagen har i anledning av regeringens förslag om ersättningsnivåer för vissa pensionsförmåner m.m. beslutat att från och med den 1 januari 1993 skall beräkningen av dessa utgå från ett belopp som motsvarar 98 % av det för varje år fastställda basbeloppet (prop. 1992/93:116, bet. 1992/93:SfU9, rskr. 1992/93:157, SFS 1992:1740). De pensions-förmåner som skall beräknas på detta sätt är folk- och tilläggspension i form av ålderspension, förtidspension, efterlevandepension och barn-tillägg enligt AFL, pensionstillskott enligt lagen (1969:205) om pen-sionstillskott, hustrutillägg enligt lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension samt delpension enligt lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring.

Folkpension i form av ålderspension utges med ett belopp som för en ensamstående motsvarar 96 % av det vid årets ingång gällande basbeloppet beräknat enligt vad som nyss sagts. Ålderspensionär som har låg eller ingen ATP har därutöver rätt till ett pensionstillskott som enligt nämnda riksdagsbeslut högst kan utgöra 55,5 % av basbeloppet. Förtidspensionärer kan uppbära pensionstillskott som motsvarar 105,5 % av basbeloppet. Pensionstillskottet avräknas mot utbetald ATP.

För närvarande kan förtidspension utges som hel, två tredjedels eller halv förmån. Riksdagen har i anledning av regeringens förslag om ändrad sjukersättning m.m. beslutat att från och med den 1 juli 1993 skall förtidspension, sjukbidrag, ålderspension och särskild efterlevandepension utges som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån (prop. 1992/93:31, bet. 1992/93:SfU9, rskr. 1992/93:157, SFS 1992:1702). Den som när de nya reglerna träder i kraft uppbär två tredjedels förtidspension eller särskild efterlevandepension får behålla denna ersättningsnivå tills en omprövning aktualiseras.

3 Successiv höjning av pensionsåldern

Mitt förslag: Pensionsåldern höjs från 65 till 66 år. Höjningen av pensionsåldern genomförs med ett kvartal per år med början den 1 januari 1994. Höjningen kommer således att vara slutförd den 1 januari 1997. I samband med pensionsåldershöjningen skall reglerna i fråga om förtida uttag och uppskjutet uttag av ålderspension anpassas så att förtida uttag kan göras från och med den månad då den försäkrade uppnår 61 års ålder och uppskjutet uttag till och med månaden före den då den försäkrade uppnår 71 års ålder.

Från och med den 1 januari 1994 skall även det år då den försäkrade fyller 65 år tillgodoräknas för beräkning av bosättningstid för rätt till folkpension i form av ålders- eller förtidspension, för beräkning av pensionsgrundande inkomst för tilläggs pension samt för beräkning av vårdår som ligger till grund för särskilt pensionstillägg till folkpension för långvarig vård av sjukt eller handikappat barn.

Med början den 1 januari 1994 skall också egenavgifter beräknas till och med det år då den försäkrade fyller 66 år samt arbetsgivares skyldighet att erlägga socialavgifter utsträckas till och med det år då arbetstagaren fyller 66 år. Allmän sjukförsäkringsavgift skall betalas även för det år då den försäkrade fyller 65 år. Vidare skall särskild löneskatt betalas av arbetsgivare på lön eller annan ersättning till arbetstagare som vid årets ingång är 66 år eller äldre. Dessutom skall åldersgränsen för medlemskap i arbetslöshetskassan höjas från 64 år till 65 år.

Skälen för mitt förslag: Sedan det allmänna pensionssystemet trädde i kraft år 1960 har betydande förändringar skett både av regelverk och förutsättningar för systemets långsiktiga stabilitet. Medellivslängden har stigit från 71,4 år för män och 74,9 år för kvinnor år 1960 till 74,9 år för män och 80,5 år för kvinnor år 1991. Detta är en följd av den allt bättre folkhälsan. Vid införandet av det allmänna pensionssystemet var pensionsåldern 67 år. År 1976 sänktes pensionsåldern till 65 år. Den allt högre medellivslängden i kombination med den sänkta pensionsåldern har medfört att antalet pensionärer som omfattas av pensionssystemet ökat. Förmånsnivåerna inom folkpensioneringen har också successivt höjts. Genom de år 1969 införda pensionstillskotten, som har höjts flera gånger under årens lopp, har de folkpensionärer som saknar eller har låg ATP fått en avsevärd standardförbättring. Dessutom tillkommer KBT som numera är så utbyggt att pensionärer med låga inkomster vid sidan av folkpensionen får större delen av sina bostadskostnader täckta. Detta har sammantaget inneburit en ökad ekonomisk belastning för de yrkesverksamma som genom socialavgifter finansierar pensionssystemet. Den demografiska utvecklingen och systemets inneboende känslighet när det gäller den ekonomiska tillväxten kommer att försvåra möjligheterna att finansiera pensionssystemet bortom år 2000. Mot bakgrund av detta är det motiverat att redan nu söka reducera kostnaderna för det allmänna pensionssystemet.

För den som har planerat för sin ålderdom utifrån förutsättningen att pensionsåldern är 65 år innebär en höjning av pensionsåldern med ett år en förhållandevis kraftig förändring. Det är därför viktigt att förslaget om höjd pensionsålder utformas så att konsekvenserna inte blir orimliga för den enskilde. Det är mot denna bakgrund jag föreslår att höjningen av pensionsåldern skall genomföras successivt. Detta minskar övergångseffekterna för de försäkrade som har kortast tid att anpassa sig till de ändrade förutsättningarna.

Med hänsyn till det nyss nämnda är det enligt min mening motiverat att som ett led i arbetet med att minska kostnaderna för staten och långsiktigt förbättra stabiliteten i pensionssystemet successivt höja pensionsåldern. Höjningen av pensionsåldern bör inledas den 1 januari 1994 och ske med ett kvartal per år. Reformen kommer således att vara helt genomförd den 1 januari 1997.

Pensionsåldershöjningen föranleder ett flertal följdändringar av åldersgränserna såväl inom socialförsäkringen som inom andra områden. Det är i många fall inte praktiskt att genomföra dessa följdändringar i flera steg. I stället bör åldersgränserna ändras med ett år på en gång. Sålunda bör åldersgränsen för möjligheten att göra förtida uttag av ålderspension redan från och med den 1 januari 1994 höjas från den månad då den försäkrade fyller 60 år till den månad då den försäkrade fyller 61 år. På motsvarande sätt bör högsta gränsen för uppskjutet uttag av ålderspension höjas från månaden före den då den försäkrade fyller 70 år till månaden före den då den försäkrade fyller 71 år. Genom höjningen av den nedre åldersgränsen undviks en allför kraftig reduktion av ålderspensionen. Likaså bör det sista år som den försäkrade kan tillgodoräkna

sig för beräkning av bosättningstid för rätt till folkpension och särskilt pensionstillägg till folkpension för långvarig vård av sjukt eller handikappat barn redan den 1 januari 1994 höjas från det år då den försäkrade fyller 64 år till det år då han fyller 65 år. Gränsen för hur lång tid som egenavgifter och arbetsgivaravgifter beräknas bör samtidigt förlängas från det år då den försäkrade fyller 65 år till det år då han fyller 66 år. Därvid bör åldern från vilket år särskild löneskatt skall betalas, höjas från det år vid vars ingång arbetstagaren är 65 år eller äldre till det år vid vars ingång han är 66 år eller äldre.

Den allmänna sjukförsäkringsavgiften som enligt riksdagens beslut (prop. 1992/93:136, bet. 1992/93:StU9, rskr. 1992/93:157, SFS 1992:1745) skall beräknas på inkomst av anställning eller annat förvärsarbete till och med det år då den försäkrade fyller 64 år bör från och med den 1 januari 1994 erläggas även för det år då han fyller 65 år.

4 Ändrade regler för utbetalning av ålderspension

Mitt förslag: En försäkrads rätt till folk- och tilläggspension i form av ålderspension inträder från och med den första månaden i kvartalet efter det då pensionsåldern uppnåtts. Denna tidpunkt benämns allmän pensioneringstidpunkt. Rätten att uppbära andra anslutande socialförsäkringsförmåner förlängs till den allmänna pensioneringstidpunkten. Ändringarna genomförs från och med den 1 oktober 1993.

Skälen för mitt förslag: Det bekymmersamma statsfinansiella läget gör det nödvändigt att pröva varje möjlighet att minska statens utgifter. Ett sätt att minska dessa utgifter är att införa ändrade utbetalningsregler för ålderspension.

Tillsammans med förslaget om höjd pensionsålder innebär mitt förslag om ändrade regler för utbetalning av pensionen att en försäkrad får rätt till folkpension i form av ålderspension från och med den första månaden i kvartalet efter det då han fyllt 66 år. Följande bör vidare gälla övergångsvis. För en försäkrad som före den 1 oktober 1993 fyllt 65 år bör som allmän pensioneringstidpunkt anses den tidpunkt då enligt nuvarande eller äldre bestämmelser rätten till ålderspension inträffar. För en försäkrad som under tiden den 1 oktober – den 31 december 1993 uppnår 65 års ålder infaller den allmänna pensioneringstidpunkten vid ingången av den första månaden i kvartalet efter det då han uppnått nu nämnd ålder. För en försäkrad som inte fyllt 65 år vid ingången av år 1994 men som under det året uppnår åldern 65 år och 3 månader infaller den allmänna pensioneringstidpunkten vid ingången av den första månaden i kvartalet efter det då han uppnått sistnämnda ålder. På motsvarande sätt gäller att för en försäkrad som under år 1995 och 1996 uppnår åldern 65 år och 6 månader respektive 65 år och 9 månader

inträffar den allmänna pensioneringstidpunkten vid ingången av den första månaden i kvartalet efter det då respektive ålder uppnåtts. Detta kan även uttryckas på följande sätt. Den allmänna pensioneringstidpunkten infaller för en försäkrad som är född före den 1 oktober 1928 vid ingången av den månad då han enligt äldre bestämmelser har uppnått den allmänna pensionsåldern, för den som är född den 1 oktober – den 31 december 1928 vid ingången av den första månaden i kvartalet efter det då han uppnått en ålder av 65 år, för den som är född den 1 januari – den 30 september 1929 vid ingången av den första månaden i kvartalet efter det då han uppnått en ålder av 65 år och 3 månader, för den som är född den 1 oktober 1929 – den 30 juni 1930 vid ingången av den månad så han uppnått en ålder av 65 år och 6 månader samt för den som är född den 1 juli 1930 – den 31 mars 1931 vid ingången av den första månaden i kvartalet efter det då han uppnått en ålder av 65 år och 9 månader.

En regeländring innebärande att en försäkrad får rätt till ålderspension från och med den första månaden i det kvartal efter det då han uppnått gällande pensionsålder skulle enligt den tidigare nämnda överenskommelsen genomföras från och med den 1 juli 1993. Av administrativa skäl är det dock inte möjligt att genomföra förändringen förrän den 1 oktober 1993, vilket således bör ske.

Ålderspensionen betalas för närvarande ut den 13 – 17 i varje månad. Dessa datumregler bör inte ändras.

Förslaget föranleder ändringar i lagen (1962:381) om allmän försäkring och följdändringar i lagen (1969:205) om pensionstillskott, lagen (1990:773) om särskilt pensionstillägg till folkpension för långvarig vård av sjukt eller handikappat barn, lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension, lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring, lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd. Bestämmelserna har anpassats på så sätt att rätten att uppbära dessa förmåner har utsträckts från 65 år till den tidpunkt då rätten till ålderspension enligt de nya bestämmelserna inträder. Förslaget föranleder även ändringar i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring som reglerar änkepension enligt äldre bestämmelser. Ändringarna innebär att folkpension i form av änkepension kan utges fram till den allmänna pensioneringstidpunkten. I övergångsbestämmelserna till lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring föreslås en ändring på så sätt att beräkningen av yrkesskadelivränta görs med hänsyn tagen till den allmänna pensioneringstidpunkten. Motsvarande ändring bör göras i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:882) om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring såvitt gäller efterlevandelivränta.

Mitt förslag: En möjlighet införs att övergångsvis tillämpa en särskild beräkning av förtida uttag av ålderspension. Den tid som enligt förslaget om höjd pensionsålder och framskjuten utbetalning av ålderspension tillkommer från och med den månad då den försäkrade fyller 65 år fram till den allmänna pensioneringstidpunkten skall inte föranleda minskning av pensionen före respektive efter denna tid.

Berättigade till särskild beräkning av förtida uttag av ålderspension skall vara personer som senast den 21 september 1992 ansökt om förtida uttag av ålderspension samt vissa personer som vid samma tid omfattats av tjänstepensionsavtal eller tagit en privat pensionsförsäkring. Dessutom skall vissa äldre arbetslösa vara berättigade till sådan beräkning.

Skälen för mitt förslag: Förändringar i pensionssystemet får inte drabba enskilda på ett orimligt sätt. Systemet måste vara stabilt i den meningen att grundläggande förutsättningar för den enskildes ekonomi som pensionär inte drastiskt förändras utan att han ges möjlighet att planera för sådana förändringar.

En höjning av den allmänna pensionsåldern är en åtgärd som för vissa kan medföra stora ekonomiska konsekvenser. De personer som redan gjort förtida uttag av ålderspension riskerar att få en livsvarig sänkning av ålderspensionen med som mest 7,5 %. De personer som har erhållit någon form av tjänstepension eller omfattas av en privat pensionsförsäkring har det gemensamt att dessa förmåner i allmänhet helt eller till största delen utges till dess ordinarie ålderspension börjar utges vid 65-års månaden och endast mindre del därefter. En höjning av den allmänna pensionsåldern innebär att sådana personer riskerar en kraftig sänkning av inkomsterna, i en del fall att inkomsterna upphör helt, från och med den månad då de fyller 65 år till dess att de uppnår den allmänna pensioneringstidpunkten. Även äldre arbetslösa kan påverkas på ett orimligt sätt. Staten måste enligt min mening här ta sitt ansvar för att personer i en sådan situation inte försätts i en orimlig ekonomisk situation. Perioden med inkomstbortfall orsakad av den successiva höjningen av pensionsåldern och de förändrade reglerna för utbetalning av ålderspension kan beroende på personens födelseår variera mellan en och femton månader.

Förtida uttag av ålderspension

De personer som redan gjort förtida uttag av ålderspension riskerar då pensionsåldern höjs och reglerna för utbetalning av ålderspension ändras att få ytterligare en livslång reduktion av pensionen utöver den de kal-

kylerat med. Denna ytterligare reducering kan bli ekonomiskt betungande och är en följd av ändrade förutsättningar som den försäkrade inte kan påverka.

Det är av dessa skäl motiverat att personer som den 21 september 1992 uppbar förtida uttag av ålderspension ges ekonomisk möjlighet att fortsätta sitt förtida uttag genom att de får tillämpa särskilda beräkningsregler för förtida uttag av ålderspension. Sådan beräkning bör få göras även för den som inte uppbar förtida uttag den 21 september 1992 men som ansökt om sådant senast den dagen. Även den som gjort ett förtida uttag av ålderspension bör dock få vidkännas en viss reduktion av sin pension. Jag anser att detta är rimligt då en höjning av pensionsåldern innebär att livstidspensionen minskar för alla andra. Jag föreslår därför särskilda beräkningsregler som innebär att pensionens storlek för tid före 65-årsdagen och efter den allmänna pensioneringstidpunkten inte påverkas av att förtida uttag också tas ut för tiden däremellan. Under mellantiden kommer pensionen däremot att vara reducerad med 0,5 % per månad som uttaget görs före den allmänna pensioneringstidpunkten.

Den som t.ex. fyller 62 år den 1 oktober 1992 och börjar ta ut sin ålderspension från och med den månaden får pensionen reducerad med 18 %. När de nya bestämmelserna träder i kraft den 1 oktober 1993 skulle pensionen komma att reduceras med ytterligare 6 % (12 månader x 0,5 %) enligt den generella övergångsbestämmelse jag strax kommer att föreslå. Genom förslaget om särskilda beräkningsregler och förutsatt att ansökan om förtida uttag av ålderspension gjordes senast den 21 september 1992 kommer pensionen att utges med 18 % reduktion till den månad då den försäkrade uppnår 65 års ålder. Från och med 65-årsdagen till den allmänna pensioneringstidpunkten kommer pensionen att reduceras med 24 %. Efter den allmänna pensioneringstidpunkten och fortsättningsvis kommer pensionen att vara reducerad med endast 18 %.

Äldre arbetslösa som ej längre uppbar arbetslöshetsersättning

Enligt 14 § lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring utgår ersättning till en försäkrad under längst 300 dagar. För en försäkrad som uppnått 55 års ålder innan ersättningsperioden gått till ända utges ersättning längst under 450 dagar. En person som blivit utförsäkrad från arbetslöshetsförsäkringen sedan han uppnått 60 års ålder eller som inte är försäkrad enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring eller som efter inträdet i en arbetslöshetskassa inte uppfyllt medlemsvillkoret enligt lagen kan enligt lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd uppbara sådant stöd längst under 450 dagar.

Äldre personer som är uppsagda eller arbetslösa och uppbar arbetslöshetsersättning och som kommer att mista denna ersättning innan de uppnår den allmänna pensioneringstidpunkten kan komma att drabbas av

förslaget om höjd pensionsålder. Det är av dessa skäl motiverat att personer i denna situation i vissa fall blir berättigade till särskild beräkning av förtida uttag av ålderspension.

Härvid avses i första hand fall då äldre personer blivit arbetslösa eller uppsagda senast den 21 september 1992. Det finns dock skäl för att även äldre personer som blivit uppsagda efter detta datum bör vara berättigade till sådan beräkning om de inte längre har rätt till arbetslöshetsersättning. Den särskilda beräkningen bör kunna tillämpas både i fall då personen till följd av arbetslöshet har uppburit ersättning från arbetslöshetskassan under den längsta tid som sådan ersättning kan utges eller uppburit kontant arbetsmarknadsstöd under 450 dagar.

För att reglerna om särskild beräkning av förtida uttag av ålderspension skall kunna tillämpas för äldre arbetslösa i de fall som jag nyss redogjort för och eftersom dessa regler endast bör finnas övergångsvis bör en förutsättning för sådan beräkning vara att den försäkrade senast den 21 september 1992 har fyllt 62 år. Vidare bör för att en person skall vara berättigad till särskild beräkning av förtida uttag av ålderspension gälla att den försäkrade först för tid efter det han uppnått åldern 64 år och 6 månader uppburit arbetslöshetsersättning under den längsta tid som sådan ersättning kan utges innan han uppnår den allmänna pensioneringstidpunkten.

Tjänstepension

Ett förhållandevis stort antal personer slutar av olika anledningar att helt eller delvis förvärvsarbeta och övergår till att uppbära någon form av tjänstepension innan de uppnår 65 års ålder, då allmän ålderspension enligt nuvarande regler börjar utges. Särskilt bland offentligt anställda förekommer tjänstepensionsavtal som ger en lägre pensionsålder än 65 år. Den ekonomiska utvecklingen på senare tid har vidare inneburit att vissa arbetsgivare tvingats minska sin personalstyrka. När personalminskningarna ej har kunnat lösas genom naturlig avgång har ett alternativ varit att i det enskilda fallet erbjuda någon form av tjänstepension till äldre anställda.

Utformningen av tjänstepensionerna är skiftande och innehåller olika tekniska lösningar. En sådan lösning är att tjänstepensionsavtalet bygger på en kombination av förtida uttag av ålderspension och ett tillskott från arbetsgivaren som kompenserar den livslånga sänkning av ålderspensionen som ett förtida uttag innebär. Det förekommer också att arbetsgivaren helt svarar för pensionen fram till dess allmän ålderspension börjar utges. Arbetsgivaren kan överlåta pensionsåtagandet till ett försäkringsbolag. Därigenom riskerar inte den enskilde att mista sin pension om företaget upphör.

I de fall avtalen om pension är utformade på så sätt att pension – kombinerad med en skyldighet att avgå – utges för tid före 65-årsdagen men längst till och med månaden innan den pensionsberättigade fyller

65 år upphör arbetsgivarens civilrättsliga ansvar vid denna tidpunkt och därmed riskerar de personer som har träffat dylika avtal att hamna i en besvärlig ekonomisk situation om den allmänna pensionsåldern höjs.

De personer som redan uppbär någon form av tjänstepension samt personer som enligt tjänstepensionsavtal är skyldiga att sluta förvärvsarbete innan de fyller 65 år kan få ett stort ekonomiskt bortfall då pensionsåldern höjs. Jag anser att även i dessa fall bör särskild beräkning av förtida uttag kunna göras.

En förutsättning skall dock vara att tjänstepensionen utgör en väsentlig del av personens försörjning. Härmed avses att tjänstepensionen lägst motsvarar vad den försäkrade skulle ha fått i ålderspension från den allmänna försäkringen eller, om tjänstepensionen kombineras med förtida uttag, lägst motsvarar minskningen av den allmänna pensionen till följd av uttaget före 65-årsdagen.

Om arbetsgivaren har påtagit sig att utge ersättning även efter 65-årsdagen och om nivån på denna ersättning i dessa fall är avsedd att utgöra ett mindre tillägg till den ordinarie ålderspensionen bör detta inte utgöra hinder för tillämpning av den särskilda beräkningsregeln. Härmed avses även fall då s.k. bruttopension utges.

Privat pensionsförsäkring

Privata pensionsförsäkringar gör det möjligt för vissa personer att helt eller delvis frivilligt sluta förvärvsarbete. Privata pensionsförsäkringar kan utformas så att de utgör ett komplement till ordinarie ålderspension eller förtida uttag av ålderspension eller vara avsedda att ge ersättning till och med månaden innan den försäkrade fyller 65 år, då rätten till ålderspension enligt nuvarande regler infaller. Dessa personer har gjort en medveten kalkyl över sin ekonomiska situation där en av grundförutsättningarna varit att den allmänna pensionsåldern är 65 år. Den som tagit en privat pensionsförsäkring, som antingen ger ersättning fram till och med månaden före den månad den försäkrade fyller 65 år – och om den även utges efter denna tid då endast är avsedd att utgöra ett mindre tillägg till ordinarie ålderspension – eller såväl före som efter 65-årsdagen utges tillsammans med förtida uttag av ålderspension, bör också vara berättigad till särskild beräkning av förtida uttag av ålderspension.

Med väsentlig del av försörjningen avses i detta fall att försäkringsbeloppet lägst motsvarar vad den försäkrade skulle ha fått i ålderspension från den allmänna försäkringen eller, om försäkringen kombineras med förtida uttag, lägst motsvarar minskningen av den allmänna pensionen till följd av uttaget före 65-årsdagen.

Ytterligare förutsättningar för särskild beräkning

Den särskilda beräkningen av förtida uttag av ålderspension är avsedd att vara en möjlighet som skall finnas övergångsvis. En förutsättning för sådan beräkning bör därför vara att den försäkrade den 21 september 1992 uppbär eller senast den dagen hade gjort särskild framställan om förtida uttag av ålderspension, börjat uppbära tjänstepension eller omfattats av eller slutit avtal om tjänstepension under förutsättning att avgångsskyldighet föreligger före 65-års månaden samt att tjänstepensionen skall börja utges före den månad då den försäkrade fyller 65 år. Den särskilda beräkningen bör också gälla den som träffat avtal om privat pensionsförsäkring senast den 21 september 1992, om försäkringen innebär månatliga belopp som kommer att utges för tid före den månad då han fyller 65 år eller, i de fall den försäkrade kan välja när försäkringen skall börja utges, senast detta datum till försäkringsbolaget meddelat sin avsikt att påbörja uttag från försäkringen före den månad då han fyller 65 år. Det bör vidare för tillämpning av reglerna om särskild beräkning av förtida uttag beträffande fall med tjänstepension eller pensionsförsäkring krävas att den försäkrade senast den 21 september 1992 skall ha fyllt 58 år.

Särskild beräkning tillämpas på hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förtida uttag av ålderspension. En försäkrad som uppbär eller har gjort särskild framställan om partiellt förtida uttag av ålderspension senast den 21 september 1992 bör endast få tillämpa de särskilda beräkningsreglerna på denna del.

Det ankommer på en försäkrad som har tjänstepension eller privat pensionsförsäkring att vid förtida uttag av ålderspension begära särskild beräkning av det förtida uttaget samt styrka att avtal eller motsvarande träffats senast den 21 september 1992. Ansökan om särskild beräkning av förtida uttag av ålderspension görs hos försäkringskassan. Sådan ansökan skall göras även av den som blivit utförsäkrad från arbetslöshetsförsäkring eller motsvarande.

Till ledning av vad som avses med tjänstepension och tjänstepensionsförsäkring hänvisas till anvisningarna punkt 1 till 31 § kommunalskattelagen (1928:370). I anvisningarna anges även vad som avses med andra pensionsförsäkringar.

Åldersgränsen 58 år beträffande tjänstepension och pensionsförsäkring är motiverad av att för personer som uppnått denna ålder eller är äldre är pensionsavgången relativt nära förestående och de kan inte anses ha tillräckligt många år på sig att anpassa sig efter de nya förutsättningar som gäller. I överenskommelsen den 20 september 1992 mellan regeringen och Socialdemokratiska arbetarepartiet ingick att pensionsåldern skulle höjas till 66 år och reglerna för utbetalning av ålderspension ändras. Det är därför naturligt att detta datum får utgöra tidsgräns för när särskild beräkning av förtida uttag av ålderspension skall tillämpas.

Mitt förslag: För de försäkrade som efter den 21 september 1992 gjort särskild framställan om förtida uttag av ålderspension från och med tid före den 1 oktober 1993 skall pensionen för tiden från och med den 1 oktober 1993 omräknas. Omräkningen ska ske på sådant sätt att från och med sistnämnda datum skall pensionen minska med 0,5 % för varje månad räknat från och med den månad då pensionen började utges fram till den allmänna pensioneringstidpunkten.

Skälen för mitt förslag: Vid ikraftträdandet av de nya bestämmelserna om allmän pensioneringstidpunkt skall enligt huvudregeln pensionen vid ett dessförinnan påbörjat förtida uttag omräknas med hänsyn till den nya pensioneringstidpunkten. Jag har nyss föreslagit särskilda regler i vissa fall. Huvudregeln kommer dock att tillämpas på en försäkrad som gjort särskild framställan om förtida uttag av ålderspension efter den 21 september 1992 och som inte omfattas av de övriga nämnda särreglerna. Från och med den 1 oktober 1993 kommer ålderspensionen att omräknas med hänsyn till den allmänna pensioneringstidpunkten. Detta innebär att från och med den 1 oktober 1993 kommer reduktionen av ålderspensionen att beräknas från och med månaden då det förtida uttaget av ålderspension började utges till och med månaden före den allmänna pensioneringstidpunkten. Denna reducering blir därefter livslång.

Den föreslagna ordningen bör regleras genom ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Mitt förslag: Äldre bestämmelser i 5 kap. AFL om beräkning av bosättningstid skall tillämpas på pension som avser tid före den 1 januari 1994. Vid beräkning av pension för tid därefter skall bosättningstid inte tillgodoräknas en försäkrad som är född före år 1929 för tid efter det år då han fyllt 64 år. För en försäkrad som är född den 1 januari 1929 – den 31 mars 1930 skall bortses från tid från och med den allmänna pensioneringstidpunkten.

Äldre bestämmelser i 13 kap. 2 § AFL om s.k. antagandepoäng skall tillämpas på pension som avser tid före den 1 januari 1994. Vid beräkning av en försäkrads tilläggs pension i form av förtidspension för tid därefter skall antagandepoäng inte beräknas för det 65:e året om förtidspensionen löpande utges från och med tid före den 1 januari 1994.

Skälen för mitt förslag: Från och med den 1 januari 1993 gäller nya regler för beräkning av folkpension. För oavkortad förmån krävs minst 40 års bosättning i Sverige eller 30 år med ATP-poäng. Jag har i det föregående föreslagit att från och med den 1 januari 1994 skall även det år då en försäkrad fyller 65 år tillgodoräknas som bosättningstid vid beräkning av folkpension.

Jag anser att nuvarande bestämmelser om bosättningstid bör tillämpas på folkpension som avser tid före den 1 januari 1994. Folkpension som utges för tid därefter beräknas enligt de nya bestämmelserna. Redan utgående pension skall således omräknas. Jag anser dock att bosättnings- tid inte heller enligt de nya bestämmelserna bör tillgodoräknas en försäkrad för det år han fyller 65 år om han är född år 1928 eller tidigare. För den som är född den 1 januari 1929 – den 31 mars 1930, och som enligt övergångsbestämmelserna uppnår den allmänna pensioneringstidpunkten under det år han fyller 65 år, bör vidare bosättningstid inte tillgodoräknas för tid efter den allmänna pensioneringstidpunkten.

Vad gäller beräkning av tilläggs pension har jag i det föregående föreslagit att pensionspoäng från och med den 1 januari 1994 skall beräknas även för det år en försäkrad uppnår 65 års ålder. På motsvarande sätt skall vid beräkning av tilläggs pension i form av förtidspension s.k. antagandepoäng enligt 13 kap. 2 § AFL beräknas även för det 65:e året. Efterlevandepension samt änkepension och barnpension enligt äldre bestämmelser kommer att kunna beräknas med antagandepoäng för det år den avlidne skulle ha fyllt 65 år om dödsfallet ägt rum den 1 januari 1994 eller senare.

Äldre bestämmelser om antagandepoäng bör tillämpas på pension som avser tid före den 1 januari 1994. Vidare bör de nya bestämmelserna om antagandepoäng för det 65:e året inte tillämpas på förtidspension som förlöpande utges från och med tid före den 1 januari 1994. När förtidspensionen ersätts av ålderspension skall omräkning i förhållande till de nya bestämmelserna däremot ske.

8 Ändringar i reglerna om sjukpenninggrundande inkomst

Mitt förslag: Sjukpenninggrundande inkomst (SGI) fastställs för tid fram till dess ålderspension skall utges enligt de nya bestämmelserna även för en försäkrad till vilken tjänstepension utges i form av ålderspension eller annan därmed jämställd pension om han har ett förvärvsarbete som beräknas pågå under minst sex månader i följd. Han skall vidare ha rätt till sjukpenning om han fortsätter att förvärvsarbete efter denna tid. 180-dagarsgränsen för rätt till sjukpenning anpassas till de nya reglerna om pensioneringstidpunkt.

Skälen för mitt förslag: Enligt nuvarande regler fastställs SGI för en försäkrad till vilken tjänstepension i form av ålderspension eller annan jämställd pension utges fram till och med månaden innan han fyller 65 år. Höjningen av pensionsåldern och de förändrade reglerna för utbetalning av ålderspension föranleder att SGI i nyss nämnda fall bör fastställas till och med månaden innan den månad då den allmänna pensioneringstidpunkten infaller. Vidare bör rätten att som längst uppbära sjukpenning ändras från 180 dagar efter ingången av den månad då den försäkrade uppnår 65 år respektive 70 år till 180 dagar efter den allmänna pensioneringstidpunkten respektive 71 år.

Förslaget föranleder ändringar i 3 kap. 3, 5 a och 13 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring.

9 Ändring i lagen om anställningsskydd

Mitt förslag: En arbetstagare skall vid ingången av kvartalet efter det då han fyllt 66 år eller när han uppnått den lägre ålder som medför skyldighet att avgå med ålderspension inte ha rätt till längre uppsägningstid än en månad eller ha företrädesrätt vid uppsägning eller återanställning.

Skälen för mitt förslag: I 33 § första stycket lagen (1982:80) om anställningsskydd finns regler om ett förenklat förfarande i de fall arbetsgivaren vill att arbetstagaren skall sluta sin anställning när arbetstagaren uppnår den ålder som medför skyldighet att avgå med ålderspension eller, om någon sådan avgångsskyldighet inte finns, vid fyllda 67 år. Det innebär att, för det fall någon avgångsskyldighet inte finns föreskriven i kollektivavtal, en arbetstagare har rätt att fortsätta förvärvsarbete med bibehållet skydd mot uppsägning utan saklig grund fram till 67 års ålder. Dock gäller enligt 33 § tredje stycket att en arbetstagare som har fyllt 65 år eller uppnått den lägre ålder som genom avtal medför skyldighet att avgå med ålderspension inte har rätt till längre uppsägningstid än en månad och inte heller har rätt till företrädesrätt när turordning skall bestämmas i samband med uppsägning på grund av arbetsbrist eller till återanställning. Den som har sin försörjning tryggad genom ålderspension bör nämligen inte ges företräde till fortsatt arbete framför dem som inte har samma inkomstrygghet. När pensionsåldern höjs till 66 år bör därför åldersgränsen i 33 § tredje stycket höjas från 65 till 66 år. Några särskilda övergångsregler behövs inte.

Förslaget föranleder ändring i 33 § lagen (1982:80) om anställningsskydd.

10 Ekonomiska konsekvenser

Enligt uppgift från Statistiska Centralbyrån (SCB) beräknas ca 82 000 personer fylla 65 år under budgetåret 1993/94. Av dessa personer har ca 34 000 redan förtidspension. Dessutom uppbär ca 8 000 personer sjukpenning sedan en längre tid före 65-årsdagen. Ca 9 000 personer har delpension, ca 4 000 personer har hustrutillägg, ca 4 000 personer har förtida uttag av ålderspension och ca 5 000 personer har någon form av efterlevandepension. Alla nu uppräknade kategorier erhåller under sitt 64:e levnadsår ersättning från den allmänna försäkringen.

För ett antal personer gäller en tidigare pensioneringstidpunkt än 65-årsdagen. Ett stort antal av dessa personer erhåller någon form av tjänstepension före 65 års ålder i form av statlig tjänstepension (SPV-pension), kommunal tjänstepension (KPA-pension), industrins och handelns tilläggspension (ITP) samt ett antal ITP-liknande pensioner som t.ex. pension enligt KTP-planen för personer anställda inom kooperativen och dess närstående företag och organisationer.

Pensionsåldern för de flesta av de arbetstagare som omfattas av tjänstepensioner varierar mellan 60 och 65 år.

Som följd av de förslag om höjd pensionsålder och allmän pensioneringstidpunkt som här läggs fram beräknas det samlade värdet av ej utbetalda ålderspensioner under budgetåret 1993/94 utgöra ca 440 miljoner kronor för folkpensionen och ca 980 miljoner för ATP:n.

Eftersom rätten till bl.a. förtidspension, efterlevandepension till vuxna, hustrutillägg, handikappersättning och delpension föreslås bli utsträckt till den nya allmänna pensioneringstidpunkten kommer dock försäkringsutgifterna för dessa förmåner att öka.

Under budgetåret 1993/94 beräknas utgiften för förtidspensioner, på grund av ändrad tidpunkt för ålderspensionering, att öka med ca 220 miljoner kronor vad avser folkpension och ca 330 miljoner kronor vad avser ATP. Utgifterna för efterlevandepensioner till vuxna kommer av samma skäl att öka med ca 26 miljoner kronor vad avser folkpension och ca 23 miljoner kronor vad avser ATP. Utgifterna för delpension kommer att öka med högst ca 80 miljoner kronor.

Utgifterna för handikappersättningar kommer också att öka, dock med ett förhållandevis litet belopp eftersom rätten till handikappersättning inte i sig är knuten till någon 65-årsgräns. Beräknad utgiftsökning blir ca 1 miljon kronor.

Utgifterna för arbetsskadelivränta m.m. efter samordning med pension beräknas öka med ca 40 miljoner kronor och utgifterna för sjukpenning beräknas öka med ca 160 miljoner kronor.

Utgifterna för arbetslöshetsersättning beräknas öka med omkring 80 miljoner kronor under budgetåret 1993/94.

Utgifterna har beräknats med utgångspunkt från gällande regler och beslutade förändringar i socialförsäkringssystemet.

I och med att de personer som slutit avtal senast den 21 september 1992 om avgång från arbetsmarknaden med någon form av tjänstepension föreslås få möjlighet att tillämpa en särskild beräkning av förtida uttag av ålderspension tillkommer försäkringsutgifter för dessa i form av folkpension och ATP.

Uppgifter om antalet personer i 64 års ålder som har lämnat arbetsmarknaden med någon form av tjänstepension på grund av avtalad tidigare pensionsålder än 65 år eller på grund av pensionering före 65 års ålder finns inte registrerat annat än undantagsvis.

Det totala antalet personer som av olika skäl lämnar arbetsmarknaden före 65 års ålder ur ovan nämnda grupp uppskattas till mellan 12 000 och 14 000 personer. Genom förtidspensionering, delpensionsuttag, uttag av förtida ålderspension, långtidssjukskrivning och arbetslöshetsersättning m.m. återstår ca 8 000 personer som kan komma i fråga för särskild beräkning av förtida uttag av ålderspension. Med beaktande av reduktion av pensionen för förtida uttag beräknas utgifter tillkomma i form av folkpension med 40 miljoner kronor och i form av ATP med 95 miljoner kronor under budgetåret 1993/94.

Den sammanlagda besparingen för budgetåret 1993/94 beräknas således till 325 miljoner kronor.

De föreslagna reglerna beräknas leda till ökade administrationskostnader för försäkringen dels i form av genomförandekostnader, dels i form av kostnader för löpande handläggning av de nya reglerna.

11 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom Socialdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. lag om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott,
3. lag om ändring i lagen (1990:773) om särskilt pensionstillägg till folkpension för långvarig vård av sjukt eller handikappat barn,
4. lag om ändring i lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension,
5. lag om ändring i lagen (1962:1745) om allmän sjukförsäkringsavgift,
6. lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter,
7. lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster,
8. lag om ändring i lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring,
9. lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,
10. lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd,
11. lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring,
12. lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd.

Lagförslaget under 7 har upprättats i samråd med statsrådet Bo Lundgren och lagförslagen under 10 - 12 i samråd med chefen för Arbetsmarknadsdepartementet.

Lagförslagen 5, 6, 7 och 10 samt 11 vad avser föreningsrättsliga bestämmelser gäller ännu som faller under Lagrådets granskningsområde. Förslagen innebär en anpassning till förslaget om höjd pensionsålder och är därigenom av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

12 Hemställen

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. lag om ändring i lagen (1969:205) om pensionstillskott,
3. lag om ändring i lagen (1990:773) om särskilt pensions-tillägg till folkpension för långvarig vård av sjukt eller handikappat barn,
4. lag om ändring i lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension,
5. lag om ändring i lagen (1992:1745) om allmän sjukförsäkringsavgift,
6. lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter,
7. lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster,
8. lag om ändring i lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring,
9. lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,

10. lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd,
11. lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring,
12. lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd.

13 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	2
Utråg ur protokoll vid regeringssammanträde den 21 januari 1993 . . .	37
1 Inledning	37
2 Pensionssystemet	37
3 Successiv höjning av pensionsåldern	39
4 Ändrade regler för utbetalning av ålderspension	41
5 Särskild beräkning av förtida uttag av ålderspension	43
6 Omräkning av förtida uttag av ålderspension i övriga fall . .	48
7 Övergångsbestämmelser om bosättningstid och antagandepoäng .	49
8 Ändringar i reglerna om sjukpenninggrundande inkomst . . .	50
9 Ändring i lagen om anställningsskydd	50
10 Ekonomiska konsekvenser	51
11 Upprättade lagförslag	53
12 Hemställan	53
13 Beslut	54

